

juny 2005 núm. 19 2,50 €

associació de dones periodistes

dones

Joières, orfebres,
gemmaòlogues
i rellotgeres,
disseny i bellesa
a les seves mans

El tennis femení
entrevista
a Monica Seles

Joieres catalanes del segle XX

Per **Maria Àngels Canut** *

Ninon Collet

(Eaux-Vives -Suïssa- 1901/ Barcelona 1973)

Eugénie Marguerite Millioud, més coneguda com a Ninon Collet, malgrat que va néixer a la vila d'Eaux-Vives, a Suïssa, va desenvolupar la seva carrera a Barcelona. A l'Escola d'Arts Decoratives de Ginebra, de 1916 a 1921, estudià gravat, cisellat, repujat, dibuix, modelatge i composició, adquirint, doncs, una sòlida formació artística. Es dedicà a la joieria, al dibuix, la pintura, l'esmalt, l'escultura, i el batik. El 1923 traslladà la seva residència i taller a Barcelona, on impartí classes. Va exposar la seva obra a Espanya, Suïssa i Mèxic.

Akademie für Werkkunst und Mode, Berlín. El 1974 inaugura a Berlín, juntament amb H. Leicht i W. Krüger, la Galeria Ophir, dedicada a la joieria i a les arts gràfiques. El 1978 retorna a Catalunya, a Matadepera, on obre el taller de joieria i, al 1982, la Galeria-botiga la Vitrina. Ha participat en nombroses exposicions a Espanya, França, Holanda, Japó i Suïssa, i té obra a diversos museus d'Europa.

Montserrat Guardiola

(Barcelona 1936)

Des del 1952 fins el 1958 fa estudis de música, dibuix, pintura i modelatge a l'Escola Valls, de Barcelona, del 1958 al 1966, estudis tècnics de joieria i orfebreria a diferents tallers de Barcelona, Düsseldorf i París, i el 1970 a la Kunst und Werkschule de Pforzheim, Alemanya. Després, instal·la a Barcelona el seu taller de producció i empen el procés de comercialització de les seves col·leccions. De 1974 a 1975, treballa al Centre

d'Activitats i Investigacions Artístiques de X. Corberó, a Esplugues de Llobregat. El 1984 obra botiga pròpia a Barcelona. Pren part en nombroses exposicions d'Espanya, d'arreu d'Europa, Japó, Mèxic i Estats Units.

Anna Font i Castellet

(Barcelona 1945)

Estudia joieria i tècniques d'esmalt a l'Escola Massana de Barcelona. De 1966 a 1974, va estudiar a la Kunst und Werkschule de Pforzheim, Alemanya, joieria, disseny i pintura. El 1968 treballa com a dissenyadora exclusiva dels tallers Sthal, K.G. de Pforzheim. De 1972 a 1976, és professora de disseny i joieria a l'Escola Massana de Barcelona, alhora que treballa com a dissenyadora per empreses de joieria. Des de 1972, té taller propi a Barcelona. Ha fet seminaris tècnics i artístics a Barcelona, Saarbrücken (Alemanya) i Bangkok (Tailàndia). Ha participat en diverses exposicions a Espanya, Bèlgica, Alemanya i als Estats Units.

Teresa Casanovas i Andiyac

(Barcelona 1950)

Estudia a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi, a Barcelona. El 1972 s'inicia a l'ofici en el taller d'Aureli Bisbe de disseny gràfic i de disseny d'objectes d'orfebreria i joieria, per passar tot seguit a col·laborar en l'estudi Disseny Aureli Bisbe. El 1987 promou la societat Acnode, amb O. Sardà, on treballa com a dissenyadora. El 1990 crea la seva pròpia empresa. Alterna la joieria amb la realització d'escultures. Ha obtingut diversos premis i ha participat en diferents exposicions a Espanya, Estats Units, Japó, Alemanya, Bèlgica, Suècia, França i Holanda.

Teresa Capella

(Terrassa 1945)

Estudia dibuix a l'Escola d'Arts i Oficis de Terrassa, de 1961 a 1963, i a l'Escola Massana de Barcelona, de 1964 a 1968. Obté el títol de graduada en Arts Aplicades el 1968, en l'especialitat de joieria. Consolida la seva formació a la Kunst und Werkschule de Pforzheim, Alemanya, i a la Staatliche

sumari

2 elles també hi eren

Joières catalanes del segle XX
Per Mª Àngels Canut

4-12 quan totes les dones

Joières, orfebres, gemmòlogues i rellotgeres,
disseny i bellesa a les seves mans
Text: Aurora Antón
Fotos: Esther Sanromà

14-15 així ens veuen, així ens va

Les periodistes i la llibertat d'expressió
Per Elena Tarifa

16-17 dones que remenen les cireres

Entrevista a Monica Seles
Per Isabel Bosch

20-23 l'administració administrada

Coordinada per Marta Corcoy

20-21 pensar en clau del XXI

Per què les dones llegeixen més?
Per Esther Tusquets i Sergio Vilasanjuan
Il·lustració: Neus Bruguera

25 de cara a la paret

La gata Lina
Per Gemma Sales

26-27 Fem-esport

On són les futures campiones?
Jornades de tennis femení
Per Sílvia Majó

28-29 a favor nostre

Un territori, dos pobles: Israel i Palestina
Per Cristina Canalias i Cristina Coletas

altres seccions

34 sofregit cultural

Per Esther Molas
Cinema de dones, cinema necessari, per Rosa Maria Palencia

35-38 l'estenedor d'idees

39 fina Isegura, periodista d'altura

Guió: Joana Gallego
Il·lustració: Aina Albí

Fe d'errates: En el número anterior, en el quadre de dades del Col·legi d'Infermeres va aparèixer un error a les dades de col·legiació. El nombre correcte és: 28.172 dones i 3.828 homes.

dones

Barcelona, juny 2005, núm. 19

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Joana Gallego, Mª Eugenia Ibáñez,
Pilar Aymerich, Hilda Ferrer, Marta Corcoy, Elvira
Altés, Esther Molas

Coordinació: Elvira Altés
Coord. tècnica: Marta Corcoy
Correcció: Esther Molas

Disseny gràfic: www.villuendasgomez.com
Maquetació: Alicia Gómez
Portada: Villuendas+Gómez disseny
Impressió: El Tinter. Dipòsit legal: B-44.200-2000

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 301 16 77 E-mail: adpc@adpc.cc Web: www.adpc.cc

Imprès en paper ecològic

Joieres, orfebres, gemmòlogues i rellotgeres, disseny i bellesa a les seves mans

La joieria ha estat històricament exercida per homes. Una realitat que en pocs anys ha canviat per diverses raons. Abans, l'ofici s'aprenia de pares a fills. Ara, però, gairebé no hi ha nissagues que hagin mantingut el seu negoci familiar. Els hereus dels coneixedors de l'orfebreria han preferit dedicar-se a altres professions més estables i potser també més rentables. I aquest fet ha deixat uns espais que han permès l'entrada de la dona en el món de la joieria.

Per **Aurora Antón**

Al Col·legi de Joiers, d'Orfebres, de Rellotgers i de Gemmòlegs de Catalunya, el 30'6% són dones, mentre que el 69'4% són homes. Una dada que contrasta amb el número de dones que estudien aquests oficis, que en general supera el 80% de matriculats. Explorarem en aquest reportatge si en aquesta professió passa com en d'altres –medicina, disseny o periodisme– on la majoria d'alumnes i llicenciades són dones, però

els que tenen reconeixement, prestigi i estabilitat laboral són els homes. Així, es pot dir que en aquest cas també, tot i la gran presència femenina en el sector, de moment encara són moltes menys les joieres amb renom que treballen pel seu compte, que els joiers. Ara bé, tot indica que en pocs anys aquesta realitat podria canviar.

El valor d'una joia

Gairebé totes les joieres consideren la joieria com disseny, elements estètics i artístics que tenen valor per se, independentment del material amb què estan fetes. Sònia Serrano, joiera i gemmòloga, diu que entén la joieria com una escultura petita, tot i que "l'esforç físic és molt diferent". Potser aquesta ha estat una de les raons de la progressiva incorporació de les dones a l'art de la joieria. "Això fa que la joieria cada cop sigui més femenina. Pots treballar en espais petits i no necessites una gran maquinària", assegura Serrano.

La joieria tampoc té res a veure amb la bijuteria. "Les peces de bijuteria no són artístiques ni estan fetes amb material de valor", diu Estela Guitart, presidenta d'Orfebres FAD. "Darrera d'una joia hi ha una autoria, amb un estil i una proposta concreta, és una feina que està entre l'artista i l'artesà". Per a la joiera, gemmòloga i galerista Pilar Garrigosa "hi ha anells que no es poden fer amb un motlle, que només es poden fer a mà, i això té un valor artístic, superior al que tenen les peces que es poden fer en sèrie". Però, en general, poques persones es fixen en aquestes diferències o ho valoren. "Ho fan arquitectes o persones molt lligades a l'art i la cultura. Són les que més joies contemporànies compren, doncs busquen peces exclusives i de disseny", diu Garrigosa.

Lali Mensa, propietària de la botiga-galeria Alea està convençuda que les joies comuniquen i que aquesta n'és la diferència essencial: "Les joies parlen. Sempre et diuen

IL·LUSTRACIÓ ALCIA GOMEZ

FOTO ESTHER SANROMA

Pilar Garrigosa

alguna cosa. Les compres quan te n'enamores. És com amb l'art en general. Quan t'agrada un quadre, simplement t'agrada, i moltes vegades no saps explicar el perquè. Hi ha joies que només comuniquen que tens molts diners. Però d'altres destaquen com és la persona. És un ornament amb el qual et sents bé, identificada amb tu mateixa i et proporciona el plaer de portar-lo. La bijuteria és diferent. La seva funció simplement és fer-te sentir més guapa, més guarnida, però mai té el significat tan profund que té la joia. A més, es crema més ràpid. Et pot agradar molt durant un temps. Però te'n acabes cansant. En canvi, una joia ben feta no caduca mai”.

De muses a creadores

En menys d'un segle, les dones han passat de ser les muses inspiradores de joies, com en l'època modernista, a convertir-se en dissenyadores i creadores de peces que, sovint són a l'avantguarda, i gairebé sempre mostren el gust cap a les petites obres d'art. Un exemple del canvi que experimenten aquestes professions és Pilar Garrigosa, joiera i galerista. Es va iniciar en la joieria un cop els seus fills ja eren adults. Va voler tornar a estudiar a l'escola Massana i especialitzar-se en l'ofici. Primer va començar estudiant les pedres, però no va triar molt a introduir-se en el disseny. Va entrar al món de la joieria a través d'una galeria que va regentar, es deia Magari i va estar des del 1996 al 2001 al carrer Elisabets de Barcelona. Els contactes que va fer durant aquell temps van ser decisius per a desenvolupar-se i fer-se conèixer com a creadora. Confirma que “les galeries normalment les porten dones, i si hi ha algun home, sol ser la seva parella”.

Garrigosa ens confessa que amb aquest tipus de negoci més que guanyar diners, se'n perden. Així que cal tenir un bon coixí econòmic i la confiança que aquesta pèrdua pot compensar. Ella considera que en va treure beneficis: el de fer conèixer la joieria contemporània i el de tenir una cartera de clients important, que són els que ara assisteixen a les exposicions periòdiques que fa a casa seva. “La majoria són arquitectes i del món de l'empresa”. Critica que sovint es confongui la joieria creativa i artesana amb la joieria convencional o industrial. Considera que aquest fet es deu a què “abans, les joies eren una inversió, pel pes de l'or, no per l'obra en sí ni pel seu valor estètic o la seva originalitat”. I un altra raó és la poca tradició en col·leccionar aquest tipus de peces: “A Catalunya es col·lecciona joieria catalana. Però no és habitual col·leccionar joieria contemporània. Aquí, gairebé l'única sóc jo”.

La difusió de l'obra

Tot i la creixent presència femenina en el sector, el prestigi encara té nom d'home. D'aquí que tinguin un valor

Lali Mensa

especial iniciatives com la protagonitzada per Pilar Garrigosa: “Quan treballava a la Galeria, vam organitzar una exposició a Pàdua, Itàlia, amb les que vam considerar les nou dones especialitzades en joieria contemporània més destacades a Europa. Tradicionalment tots els orfebres eren homes. Però cada cop hi ha més dones a la professió. El renom, però, encara el tenen ells: Otto Kunsly, David Watkins, Gian Paolo Babetto, Francesco Pavan. Per això vam pensar en destacar les obres femenines. De les nou joieres participants, cadascuna mostrava 12 peces seves, des de les més antigues, fins a les últimes que havien creat. I de l'exposició en vam fer un catàleg”.

Donar valor a la trajectòria femenina dins d'una professió i un art com el de la joieria, sembla correspondre també a les historiadores, doncs qui escriu sobre joies també acostuma a ser dona, com Mª Àngels Canut, la historiadora que s'ha encarregat de fer el recull biogràfic de les pioneres catalanes en la joieria del segle XX. Una altra n'és Mònica Gaspar, historiadora i comissària d'Art –professions, totes dues, molt feminitzades. La principal dificultat d'escriure sobre joies és que no hi ha tradició crítica, ni els coneixements ni la preparació per part del possible públic lector. És un peix que es mossega la cua. “Per fer recerca sobre el tema, no hi ha més remei que fer-se autodidacta. I un cop aconseguies fer un bon treball d'investigació, després costa molt de trobar els canals de difusió adequats. És més fàcil que es parli sobre joies a revistes d'economia, de subhastes i borsa,

FOTO ESTHER SANROMA

Sònia Serrano

que en publicacions especialitzades en art. I això no té gaire sentit, perquè la joieria és disseny”, assegura Gaspar.

Les joves generacions

Les estudiants de joieria i gemmologia cada cop en són més i això fa que les noves generacions de dones entrin de manera creixent dins d'aquestes professions, tradicionalment protagonitzades per homes.

Tot plegat, una realitat que desperta diverses reflexions i propòsits que està per veure si algun dia es faran realitat. Teresa Casanovas, Cap del Departament de Joieria de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis de Barcelona en fa una reflexió particular: “Pocs homes estudien joieria o s'hi dediquen, tot i que tradicionalment ha estat una professió d'homes. Però jo crec que també van menys al cine i al teatre, que les dones. Potser els agrada el futbol i poca cosa més”. Abans, estudiaven joieria homes que no podien fer una carrera i que aprenien un ofici. Ara, és més aviat un món femení, que, segons la professora té a veure amb que les dones acostumen a fer moltes coses. “Veig alumnes entre els 30 i els 40 anys que porten una vida similar a una gimcana. Necessiten realitzar-se i després de passar unes quantes hores treballant, vénen a aprendre joieria. Potser les dones preferim no ser grans executives i prendre cura de nosaltres mateixes. La veritat és que crec que hi ha una explicació sociològica no ben estudiada. Els homes no tenen tants hobbies com les dones”, afirma contundent Casanovas.

Sònia Serrano, joiera i gemmòloga, professora a l'Escola d'Arts i Oficis, fa memòria de com era la situació: “Abans, els tallers de joiers trucaven a les escoles per demanar nois en pràctiques. I especificaven que volien nois i no noies”. I és que la joieria ha estat durant

molt de temps un ofici d'homes. Tradicionalment, les dones eren polidores (donar brillantor al metall) i passadores (muntar collarets). Alguns ho justifiquen dient que la joieria aplica tècniques molt manuals i que es necessita força. Però, en realitat, la força no és imprescindible. Serrano creu que amb el temps, les coses han canviat: “Ara, és curiós, perquè quan truquen dels tallers demanen dones. Crec que nosaltres som més constants, més responsables, i si desenvolupem una feina que ens agrada, difícilment marxem. Tenim capacitats i qualitats que ara es valoren molt més des del punt de vista empresarial”.

Pel que fa a la gemmologia, les ofertes de feina són molt poques, perquè aquest ofici no està prou considerat al nostre país. Així ho afirma Serrano: “Els gemmòlegs ho tenim complicat. Aquí no hi ha tradició de certificar les pedres, sinó es tracta d'una peça important. Al Japó es certifica tot, però aquí no. El servei s'ha de pagar, i quan es demana, ho paga el client”. Això dificulta que augmenti l'oferta de feina per als gemmòlegs i les gemmòlogues. Serrano assegura que ni com a estudiant ni com a professora ni com a professional s'ha sentit mai discriminada per una qüestió de gènere: “Quan jo estudiava joieria i gemmologia, el número d'homes i dones estava equilibrat. Ara es podria dir que per cada noi hi ha 10 noies. Jo sóc la primera noia que treballa al taller de joieria de l'Escola Industrial. Però no tinc cap ni un problema amb els meus companys. Sóc una més de l'equip”.

Joieres i alhora empresàries

La joieria es considera un art final. Les joieres, a més de dissenyar, manipular el material i crear les peces, també s'encarreguen de portar al mercat les seves col·leccions.

Estela Guitart, presidenta d'Orfebres FAD, joiera i filla d'una esmaltadora, destaca que “cada cop hi ha menys nissagues que passin els seus coneixements de joieria de pares a fills”. Una de les raons és que la joieria creativa no és un mercat fàcil. “No és gens senzill introduir-se en el circuit de fires on entren les empreses. I és que joiers i joieres ens veiem obligats a fer-nos-ho tot. Som artesanes, però també empresàries, i aquesta és la part difícil. El nostre èxit moltes vegades depèn de l'empenta que tinguem”. En el cas de Guitart, intenta ser selectiva i escull botigues i galeries d'arreu del món que tinguin capacitat per a potenciar la seva obra. “El tracte directe que mantinc amb moltes botigues em treu molt de temps, però té un valor afegit”.

També a les botigues de joies, predominen les dones. Destaquen a Barcelona les joieries-galeria: una de les primeres va ser Hipòtesi, regentada per Mª Lluïsa Samaranch, altres com Fòrum Fernandina i Alea van venir

FOTO ESTHER SANROMA

Estela Guitart

a confirmar la tendència. Lali Mensa, propietària d'Alea, explica, a propòsit de les presència femenina darrera dels taulells: “Una de les raons principals que a les botigues hi treballin més dones que homes és que les joies són productes gairebé exclusivament per a dones. Joies per a homes n’hi ha ben poques. Per tant, a l’hora de comprar, ens agrada que ens atengui algú que tingui coneixements del tema, sentit estètic i sensibilitat femenina”. Mensa relata la seva experiència: “La majoria dels homes que vénen a comprar alguna cosa per a les seves parelles, esperen que els atengui una dona. Ens ho fan provar tot, per tal de veure com queda. Agraeixen molt el consell. I si l’encertem, tornen. Hi ha homes que vénen cada aniversari de la seva dona”.

Respecte al valor de les joies, la propietària d'Alea fa una observació: “Alguns es pensen que com més pesa una joia, més cara hauria de ser. I no s’han de mirar tant els quilos com l’art que s’hi ha posat. Això segurament

ve de què abans es veia la joia com un refugi econòmic. En cas de crisi econòmica, es podien vendre i sortir del pas. Ve de l’època de guerra. I el preu el marcava el pes de l’or”.

Però res d’això impedeix que a l’hora de quantificar què costa una joia, es tinguin les idees clares. És per aquesta raó que hi ha proporcions que serveixen de base. Pilar Garrigosa en destaca una: “Jo faig el mateix càlcul que els alemanys. El cost de la joia es divideix en tres: el preu del material, el valor artístic i la quantitat que es destina al galerista”. Cap dona sembla que cobri menys que un home en aquesta professió, on l’esforç i l’habilitat que té cadascú per fer-se valorar és bastant individual.

Rellogeres, un espai encara masculinitzat

A diferència dels móns de la joieria, la gemmologia i les galeries, la rellogeria és un ofici on encara hi ha poques dones. “Hi ha molt poques rellogeres”, així ens ho confirma l’empresària Mónica Cadarso, que és membre d’una nissaga de rellogers i actualment forma part de l’equip directiu del Grup Cadarso, multinacional especialitzada en la venda de relloges. Mari Carmen Alcaide n’és una d’elles, que ens ho corrobora així: “Quan em pregunten a què em dedico i responc que sóc rellogera, sempre es queden sorpresos. Aquesta ha estat fins fa poc una feina d’homes i que s’aprenia de pares a fills. Jo l’he apres a l’empresa per la qual treballava des de feia temps com a venedora de relloges”. Un aspecte positiu, tot i l’escàs percentatge de dones que s’hi dediquen, és que la seva inserció en el sector no li va suposar dificultats afegides per condició de gènere: “En cap moment, -assegura- he tingut problemes amb els meus companys pel fet de ser dona”. ■

Guanyadores dels Premis Enjoia’t

Hi ha associacions, com Orfèvres FAD, que agrupa esforços per potenciar la joieria artística i per a què joiers i joieres facin arribar les seves obres al mercat. Un exemple de la seva tasca és la celebració anual de la Setmana de la Joieria Contemporània, unes jornades culturals que s’organitzen des del 1993. L’edició d’enguany va tenir lloc del 20 al 30 d’abril. El dia 28 es va celebrar la Festa-Concurs a la sala La Paloma, on es van lliurar els guardons als guanyadors i finalistes del Premi Enjoia’t Professional, de l’estudiant i del Premi Enjoia’t Opinió –escollit pel públic assistent a la festa, on tots els creadors porten la seva peça a sobre. Aquest any, dues dones han estat les protagonistes: Edith Bellod –guanyadora dels premis Professional i d’Opinió– i Lou Andrea Savoie –guanyadora del premi Estudiant. Les seves joies i les de les finalistes estudiants –que també són dues dones: Matsouka Minori i Rana Elado Mekdachi– es poden veure en el catàleg dels Premis Enjoia’t 05. El premi finalista professional es va proclamar desert.

Aquests guardons són els únics de nivell estatal que donen a conèixer les creacions més avançades de la joieria actual. Són una plataforma que afavoreix la comunicació entre disseny i empresa, a més d’una festa de creativitat i innovació. Podeu trobar més informació a la web: www.premisenjoiat.org

L'accés cap a la professió

LA FORMACIÓ

On estudiar Joieria?

Segons la presidenta d'Orfebres FAD, s'hauria de reforçar l'ensenyança reglada en joieria: "La reforma de l'ensenyança ha deixat de banda els oficis. Ha fet que es redueixin els horaris d'aprenentatge a les escoles on s'imparteixen matèries de joieria". Com a conseqüència, han sorgit iniciatives privades per impartir cursos no reglats, com per exemple, El Taller, de Jaime Díaz. "Des d'Orfebres FAD ens hi volem posar –avisa Estela Guitart que assegura– tenim en ment fer un seminari professional i el projecte d'organitzar diversos *workshops*, trobades professionals on es posin en pràctica els coneixements d'estudiants i professionals. Ara, aquests cursos només es poden fer a l'estranger".

On estudiar Gemmologia?

A la Facultat de Geologia hi ha una branca especialitzada en gemmologia. També es pot aprendre aquesta especialitat a l'Escola d'Arts i Oficis, i ara l'Asociación Española de Gemología

Percentatges d'homes i dones a les escoles

CENTRES DE FORMACIÓ	HOMES	%	DONES	%
Centre Municipal Escola d'Art i Oficis	6	11,5	46	88,5
Centre Municipal Escola d'Art Llotja	4	12	29	88
Escola Massana	4	8	45	92
Escola d'Art i Disseny de la Diputació de Tarragona	3	15	17	85
Escola ARSENAL de Vilafranca	3	18	14	82

també imparteix cursos, actualment en col·laboració amb el Col·legi Oficial de Joiers, d'Orfebres, de Rellotgers i de Gemmòlegs de Catalunya. A part del títol propi de la Facultat de Geologia de la Universitat de Barcelona, els estudis de Gemmologia no estan reglats. A les altres escoles donen certificats sense validesa oficial. Té molta fama l'escola *Gemological Institut of America*, sobretot pel que fa a la pedra de color. En diamant –la titulació més reconeguda–, els més punters són els belgues, l'escola HRD.

Cada cop hi ha més estudiants de gemmologia, però malauradament, hi ha poca oferta de feina. Solen ser joiers i joieres que veuen la necessitat de tenir aquests coneixements. La gemmòloga Sònia Serrano assegura que "per un gran nombre de gent és una afecció. I a més, ara està de moda la gemmoteràpia". Serrano no creu en la gemmoteràpia, però considera que és una de les raons per les quals cada cop hi ha més interès per les pedres.

El Col·legi Oficial de Joiers, d'Orfebres, de Rellotgers i de Gemmòlegs de Catalunya organitza cursos.

Tel. 932170516

Centre Municipal Escola d'Art i Oficis. Tel. 933219066

Centre Municipal Escola d'Art Llotja. Tel. 934309200

Escola Massana. Tel. 934422000

Escola d'Art i Disseny de la Diputació de Tarragona.

Tel. 977211253

Escola ARSENAL de Vilafranca. Tel. 938921362

LES ASSOCIACIONS PROFESSIONALS

Col·legi Oficial de Joiers, d'Orfebres, de Rellotgers i de Gemmòlegs de Catalunya

El Col·legi es va crear el 13 de juliol amb la voluntat de modernitzar i transformar el sector tot aulant esforços per fer més operatives les accions.

El contrast de la presència de dones a les escoles, respecte a la dels professionals en actiu, es veu reflectit en les dades del Col·legi Oficial de Joiers, d'Orfebres, de Rellotgers i de Gemmòlegs de Catalunya que mostra com les dones comencen a ser majoria en les edats més joves i fins els 45 anys, després la tendència s'inverteix. El seu president, Joan Oliveras i Bagués, assegura que "el Col·legi s'ha marcat la fita de poder garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a la professió entre homes i dones. Ara bé, només un marc general que reequilibri legislativament el punt de partida, pot ajudar a accelerar el procés".

Percentatges d'homes i dones a les associacions professionals

Dels 3.000 col·legiats			
Dones 30'60 %		Homes 69'4 %	
Fins a 35 anys	Entre 36 i 45 anys	Entre 46 i 55 anys	Més de 55 anys
Dones 18%	Dones 32'1%	Dones 30'7%	Dones 19%
Homes 29'9%	Homes 16'8%	Homes 32'8%	Homes 20'5%

Orfebres FAD

Orfebres FAD és una de les Associacions del Foment de les Arts Decoratives, que promou la divulgació de la joieria més innovadora del moment. També organitza esdeveniments i exposicions internacionals. L'entitat és sòcia honorífica de l'associació alemanya *Form für Schmuck und Design*.

Webs: www.orfebresfad.org

Associats/des a Orfebres FAD

Dones 40%	Homes 34%	Empreses 26%
-----------	-----------	--------------

Alumnes d'orfebreria de l'Escola d'Arts i Oficis. Escola del Treball de la Diputació de Barcelona

FOTO ESTHER SANKOWA

FOTO NÚRIA GÓMEZ

Maria Jiménez Sánchez, dissenyadora i empresària

Embolcallant somnis d'argent

Com si el passat i el present es fonguessin en una abraçada de prosperitat ciutadana, el Circ de la Tarraco romana és present en la quotidianitat empresarial i vital de la Part Alta de Tarragona. No és gens estrany que darrera un taulell, servint de guarniment o com a paret vista d'un restaurant, ens trobem les voltes d'argamassa del circ. Això s'entén per les grans dimensions de l'edifici on es posava en pràctica el *panem et circenses*, a Tarraco. Bastit a finals del segle I dC en època de l'emperador Domicià, el Circ tenia unes dimensions de 325 metres de llargada per uns 115 d'amplada, amb unes grans voltes d'argamassa sobre les que es cimentaven les grades i les escales.

L'estretesa dels carrers de la Part Alta de Tarragona, configura una serp de cruïlles i petites places que fan de recer a l'esmentat monument, gairebé present en tots els edificis. Un d'aquests petits indrets, on queda al descobert la grandiositat de l'arquitectura civil romana, és la plaça dels Sedassos, entre els carrers Sant Domènech, Ferreres, Baixada de la Misericòrdia i Enrajolat. És tant petita la plaça, que no hi tenen cabuda gaires establiments, però, sens dubte, un d'ells ens captivarà per sempre. Dues tinalles a la porta amb uns xiprers de poca alçada marquen l'entrada a Vecchio, la joieria dirigida per Maria Jiménez Sánchez, una dona jove i emprenedora. És la petita de 10 germans, amb qui ho ha compartit tot, ja que com ella diu: "He estat a l'esguard dels meus germans grans, amb qui he anat a la platja, a passejar, al parc".

Tot i que des de ben petita volia estudiar Belles Arts, els pares van aconsellar-li de fer quelcom amb més futur,

motiu pel qual va cursar estudis administratius. Als 18 anys es va matricular a l'Escola d'Art de la Diputació de Tarragona, descobrint la passió per la pintura i el dibuix. "És molt enriquidor poder expressar els sentiments amb un pinzell als dits i un tros de paper". A cinquè de carrera, mentre compaginava els estudis a Tarragona amb els de l'Escola Massana de Barcelona, va fer un curs de gemmologia amb diamants i altres pedres precioses, que la marcà definitivament.

Ja no hi havia volta de full, el futur es dibuixava engrescador per a Maria Jiménez, tot i que més tard, segons explica: "Vaig deixar la gemmologia per la investigació creativa de les obres contemporànies". I així, amb la inquietud i l'impuls de la joventut, aquesta jove artista es va posar a treballar amb filats de cotó, fils de colors, marlí i bocins d'argent que poleix, lima i dona forma fins aconseguir la peça més valuosa. Les joies que surten del taller de Maria Jiménez, ubicat a la planta superior de la joieria, són peces úniques, pensades per a un moment concret del dia, potser un sopar, vestint una roba especial... Són joies per embolcallar un somni.

Els aparadors de la joieria Vecchio són un reflex de la seva personalitat serena i de la joventut dels seus 30 anys, on tot hi té cabuda. És per això que no ha renunciat a tenir a l'abast la creació d'altres joiers que comparteixen amb ella el plaer i el gust pel bon disseny. Cada primavera, tenint com a font d'inspiració el mar que l'acompanya cada dia, Maria Jiménez crea un nou catàleg de joieria. Una comercial és l'encarregada d'apropar i donar a conèixer arreu la creativitat d'una dona jove, que viu a Tarragona embolcallant somnis d'argent. ■

Núria Gómez Granés

ROSA BISBE, joiera

FOTO ESTHER SANROMÀ

“Si una dona treballa, el cervell se li desenvolupa per a entendre-ho tot”

“La frivolitat existeix en un determinat tipus de persones. Però no només ho mostren amb les joies. També queda evident en la seva manera de viure i de vestir”

Rosa Bisbe és una dona que transmet calidesa. Té una mirada tranquil·la que aporta seguretat, comoditat i confiança. I això, totalment innat en ella, és bàsic a la seva professió. Els seus clients cerquen una persona amiga que els atengui per comprar una peça especial per a algú que estimen. Li demanen consell, li expliquen històries personals i li pregunten sobre com trobar en una joia allò que volen transmetre: un sentiment, un desig, una il·lusió... Rosa Bisbe ha viscut amb passió la joieria, diu que forma part de la seva vida: “M’ha ensenyat a tenir llibertat, seguretat i a superar moments molt difícils”. Les seves peces són petites obres d’art que donen forma als seus sentiments. I el seu taller és un espai íntim en el que les seves joies descriuen un petit i intens fragment de la seva vida.

Com es va iniciar en la joieria?

Vaig néixer en un taller de joieria. El meu pare era joier. I els meus germans i jo treballàvem des de petits amb ell. El lloc on vivíem era una casa-taller, al carrer del Carme de Barcelona. No veia una altra cosa durant tot el dia. Jugava al taller. I un dels nois que treballava amb el meu pare des dels nou anys em portava al col·legi i em venia a buscar cada dia. Tinc molts bons records d’aquesta època de la meua vida.

Funcionava bé aquest negoci familiar?

El negoci no va funcionar fins al final de la postguerra, perquè abans, evidentment, la gent no es podia permetre comprar-se joies. Per tant, no hi havia feina. Durant aquest temps el meu pare es dedicava a la música. Tocava el violí, el contrabaix i la bateria. Va formar una orquestra amb els meus germans grans. I d’aquesta manera es guanyava la vida fins que va poder treballar exclusivament com a joier. Més tard, en el moment en què vaig començar a dedicar-m’hi, hi havia molta feina. De vegades, ens hi estàvem fins a les tantes de la nit. Van ser uns bons anys per a la joieria, sobretot en les èpoques punta, a l’estiu i més encara durant el Nadal. Treballàvem per a botigues de prestigi com Mas Riera i Carreras, Domènech i Soler Cabot, Roca, i Sanz.

I a banda de treballar en el taller, vostè estudiava?

Ja als 14 anys compaginava feina i estudis. I des de llavors no vaig deixar mai la joieria. Després d’acabar els estudis a l’escola, vaig estudiar Comerç, a una escola mixta, que aleshores era poc habitual. Allà em van ensenyar com crear i portar un negoci. Eren uns estudis molt bàsics, en comparació amb la carrera d’Econòmiques d’avui en dia. Però a mi em va servir molt. Molts coneixements que vaig adquirir llavors els vaig aplicar per després crear la meua pròpia empresa.

Quin camí ha seguit des de llavors?

La feina de taller és molt rutinària i és el que feia al principi. Fins arribar als 30 anys no vaig començar a dissenyar les meves pròpies peces, que va ser quan em vaig establir pel meu compte. El meu marit em va ajudar molt des del punt de vista econòmic. Em va deixar diners per poder obrir el negoci.

Quina ha estat la clau de l'èxit que ara té?

El meu negoci funciona a base de treballar molt. La constància i, sobretot, l'ordre són molt importants. També ha estat decisiu el fet que faig la feina que a mi m'agrada.

Des de jove ha estat una dona amb molta empena!

Antigament només s'hi dedicaven els homes a aquesta feina. Per una banda, perquè llavors poques dones treballaven fora de casa. Però, sobretot, perquè és molt difícil portar un negoci, des del punt de vista econòmic. En aquell temps, les dones no acostumàvem a estar gaire preparades.

Què significa la seva feina per a vostè?

Sempre he tingut molt clar que no volia renunciar a la meva professió, perquè no puc estar sense llibertat. Per a mi és molt important la família. Però, alhora, valoro molt la meva independència. Si una dona treballa, el cervell se li desenvolupa per a entendre-ho tot. Si no és així, ens quedariem limitades als temes familiars, ens costaria molt entendre altres facetes de la vida que també són importants i que també tenen repercussió en les nostres relacions familiars. La feina m'ha donat seguretat en mi mateixa, m'ha ajudat a viure i a solucionar problemes greus que he viscut a la vida, m'ha fet desenvolupar capacitats que no hauria desenvolupat sense treballar.

Com és el seu caràcter?

Dedico molt de temps a la meva vida espiritual. M'ha ajudat molt en moments molts durs de la meva vida. El meu fill era una figura del motor molt important, Fermín Vélez. Va ser campió del món en diverses ocasions. El vaig perdre. Va morir de càncer. I el fet de tenir cura dels aspectes afectius m'ha ajudat molt a superar el pitjor moment de la meva vida. M'ha fet comprendre el món des d'un espectre més ampli. Quan passes per una experiència com aquesta, te n'adones que el dramatisme està en el fet de no comprendre les coses. Si entens que ho has de superar, tot esdevé més fàcil i assumeixes millor el que t'aporta la vida. Llegeixo molt i intento sempre donar-me calma interior davant dels problemes de cada dia. M'agrada fer meditació. I quan tinc un problema greu, paro el meu cap i miro de no atabalar-me. Només així puc trobar solucions.

Com s'inspira quan dissenya?

Sempre es necessita una motivació. Pot ser des de la fulla d'un arbre a qualsevol motiu de la natura. El cinema o altres arts com la poesia o l'arquitectura també em poden inspirar.

Què transmet amb les seves joies?

Les meves peces són suaus. Mai són agressives. Algunes d'elles són poètiques, perquè de fet, de tant en tant, m'inspiro en poemes.

Ha fet una col·lecció amb llenguatge Braille...

Va ser idea de la meua filla. Quan la persona cega toca la joia, pot entendre-la no només per la forma, sinó perquè hi pot llegir unes paraules. Volíem entrar així en el seu món.

També ha fet joies solidàries

Sí. Últimament hem fet una col·lecció per vendre-la i dedicar els beneficis a una escola a l'Índia. A través de l'ONG de Vicenç Ferrer, els fem arribar a una tribu de muntanya.

Com són els seus clients habituals?

Hi ha molta diversitat, però sobretot són persones entre els 20 i els 50 anys. Persones que confien en nosaltres.

Hi vénen més homes o més dones?

Els homes vénen per comprar una joia a les seves parelles. Però, sortosament, també vénen les dones soles, perquè treballen, tenen la seva economia i es poden permetre el fet de comprar-se una joia. Això els dona seguretat.

Com sabem que la joia escollida és l'adequada?

Han de ser afins al nostre caràcter. Marca el nostre estil i ens dona molta personalitat. Afegeix el toc final. Si l'escollim bé ens dona una certa seguretat. Cadascú escull segons el seu instint natural. Potser algú altre pot pensar que s'ha equivocat a l'hora d'escollir una joia. Però si aquella persona la porta és perquè té a veure amb ella.

Les joies que porta vostè són molt austeres...

Per la meua feina, molts pensen que hauria de portar moltes peces a sobre. La majoria de les joies que faig no tenen a veure amb la meua personalitat. M'agrada fer peces grans i extremades. Però no m'agrada posar-me-les.

Per evitar la frivolitat, cal posar límits econòmics?

No hi ha límit. Les joies no són tan cares. Estan al nivell de la indumentària. Cadascú paga el que pot. Evidentment, segons el material, el preu varia. Certament, la frivolitat existeix en un determinat tipus de persones, però no només ho mostren amb les joies, també queda evident en la seva manera de viure i de vestir.

Quantes hores treballa al dia?

Molts dies hi estic fins a 10 hores. I els caps de setmana no puc evitar pensar en el que he de fer. La feina forma part de la meua vida. Quan treballes molt, la vida la tens limitada. No he pogut fer moltes coses que m'hagués agradat fer.

Quin consell donaria a les persones que es volen dedicar a la joieria?

L'única manera de tirar endavant és apassionar-se pel que fem, perquè la joieria implica molt de sacrifici. ■

Aurora Antón

“La feina m'ha donat seguretat en mi mateixa, m'ha ajudat a viure i a solucionar problemes greus que he viscut a la vida, m'ha fet desenvolupar capacitats que no hauria desenvolupat sense treballar”

AMB MIRADA DE... GEMMÒLOGA

Petites meravelles entre les mans

No se sap si és història o llegenda, però expliquen els llibres que l'Emperador Nerón tenia el costum de presenciar les funcions dels gladiadors a través de la freda claredat d'una fina maragda i així refrescava i suavitzava la seva mirada de la vehemència i violència d'aquells ancestrals espectacles.

Així mateix, mitjançant la meua professió i mirant amb il·lusió la gemmologia, totes les meves inquietuds, que se m'havien anat despertant i acumulant, prengueren forma. Van haver d'esperar, però, un llarg interval, el que suposava fa uns quants anys per una dona el casar-se i la cria dels fills. Una època en la que, vaig canviar les formes i els volums de les gemmes pels colors i les textures, pintant teles i mocadors.

Quan va arribar el moment en què els fills ja no em necessitaven em vaig decidir a reprendre la meua professió de gemmòloga. Em va caldre passar dues oposicions per poder arribar a l'Escola d'Arts i Oficis, però la vida de catacumba es va acabar, i puc dir que hi ha un abans i un després, va ser com una aurora, com el naixement de moltes possibilitats, il·lusions, llibertats, sense oblidar mai la prioritat que per mi és la família.

La cultura i l'esforç no són valors caducs, la tasca és lògica i no va ser gens difícil quan varen proposar-me donar classes de gemmologia. Se'm van despertar tantes sensacions positives que no sé explicar-les prou bé. Les relacions amb alumnes, poder-los obrir aquest món que jo coneixia, fer-los participants de totes les meves experiències i coneixements van ser una aposta personal i, sobtadament, en vaig adonar que rebia molt més del que jo els hi donava. També per part dels meus companys d'institució, vaig trobar allò que no esperava: companyonia, lleialtat i sinceritat. Honestament, la meua professió m'ha dut estima, companyia i protecció, un privilegi que mai oblidaré.

No sabia com definir aquesta professió minoritària, però sigui el que sigui, considero que és especial i única, capaç de donar un plaer extraordinari només pel fet de poder tenir entre les mans petites meravelles amb forma de gemmes, que la natura ha creat després de milions d'anys de creixement a grans profunditats i temperatures.

Aquesta imatge pot ser com un símbol de la sedimentació personal, que no és altre que el recull dels desitjos, les nostàlgies i les alegries d'una vida i d'un professió, la qual, més enllà del silenci prolongat, ha pogut expressar-se amb una plenitud extraordinària, per la qual cosa em considero afortunada. ■

Elionor Balagué

FOTO ESTHER SANROMA

Elionor Balagué, la passió per les pedres

Aquesta professional, ara ja jubilada, sent passió per les gemmes, per les pedres precioses naturals, però també per les sintètiques. Balagué és una gemmòloga especialitzada en diamants i en pedres sintètiques, una característica que li ha donat moltes satisfaccions en la seva vida professional.

Va estudiar gemmologia a la Facultat de Geologia de la Universitat de Barcelona, però no va ser fins molt més tard, quan ja els seus fills s'havien fet prou grans, que no va poder exercir una altra de les seves passions: la docència. Va guanyar les oposicions i va accedir a una plaça com a professora de l'Escola d'Arts i Oficis, on va donar classes de gemmologia i també als alumnes de joieria. En els anys que va exercir va estar cap de seminari i administradora de l'escola, i el 1983 va escriure *Apunts de Gemmologia* dos manuals de primer i segon curs d'aquesta especialitat.

Ha estat presidenta de l'Associació Professional de Gemmologia i actualment és la vicepresidenta del Col·legi de Joiers, d'Orfebres, de Gemmòlegs i de Rellotgers de Catalunya. ■

EXPOSICIÓ PERSONATGE A LA VISTA!

LLIBRES QUE
FAN LECTORS
I LECTORES

Hi ha llibres que ens converteixen, per sempre més, en lectors.
Vine a veure'ls tots junts a l'exposició **PERSONATGE A LA VISTA**,
al Palau Robert, del 21 d'abril al 30 de novembre.

2005
ANY DEL
LIBRE
I LA LECTURA

Generalitat
de Catalunya

Les periodistes i la llibertat d'expressió

Sota el lema *Dones contra el silenci*, set dones periodistes i comunicadores d'arreu del món han parlat al CCCB sobre la situació dels seus països i sobre l'experiència que com a dones periodistes tenen en diferents i conflictius contextos en allò que concerneix la llibertat d'expressió.

Per **Elena Tarifa**

Flor Huilca Gutiérrez és una jove periodista peruana que treballa des del 1997 a la secció de política del diari *La República*, un dels més importants del seu país. Perú ha patit quasi 20 anys de violència sota el règim de Fujimori, amb una premsa "totalment segrestada" i, tot i que la normalitat sembla haver-se restablert amb el govern de Toledo, segons Huilca, "no hi ha facilitat per accedir a la informació sobre la gestió pública de l'actual Govern". Això és especialment evident en el tema de la informació sobre les múltiples violacions als Drets Humans que es van cometre sota el govern Fujimori-Montesinos, amb més de 60.000 víctimes, ja que molts militars de llavors encara estan vinculats al Govern actual. La periodista en pot donar testimoni en primera persona, ja que el 1992 va presenciar l'assassinat del seu pare, Pedro Huilca, un conegut dirigent sindical, a mans d'agents del règim Fujimori. Des de llavors, aquesta professional no ha aturat la seva lluita per aconseguir l'esclariment dels fets.

Sobre la situació de les dones periodistes al seu país, Huilca revela que ja són majoria a la professió: a la secció de Política del seu diari, hi ha 7 dones d'un equip de 10 periodistes, tot i que de 8 editors només hi ha una dona, l'editora del *Magazine Dominical*. També cal destacar la joventut de les redaccions, amb una mitjana de 30 anys d'edat. "La professió requereix una disponibilitat total; no es veuen gaires dones més grans de 40 anys, doncs ja estan esgotades o han hagut de triar", afirma la periodista que explica que en un país "encara molt mas-

clista", el gran problema per a les dones periodistes és la conciliació de la seva vida familiar i laboral. "Jo tinc un fill d'11 mesos i tinc la sort que el meu company m'ajuda molt, però al Perú hi ha una mancança total de serveis socials, com ara guarderies", es queixa la reportera, fent palesa una problemàtica general per a les professionals.

Problemes llunyans de ben a prop

Nigeriana i procedent d'una família de periodistes, Bumi Akpata-Ohohe va continuar la tradició familiar i va estudiar Periodisme a Londres, tot i que, segons diu: "Al meu país està mal vist que una dona sigui periodista, et diuen que és molt difícil de trobar marit, però a mi això m'era igual". Akpata-Ohohe va haver de marxar a treballar al Regne Unit quan la dictadura de Sani Abacha va impedir

Participants a l'entorn *Dones contra el silenci*, celebrat al CCCB el 3 i 4 de maig.

17 anys amb CIMAC

Pioneres de la informació amb perspectiva de gènere a Internet

Les jornades van comptar amb la presència de Lucia Lagunes, coordinadora general del Centre d'Informació i Dona de l'Amèrica Central (CIMAC), del que ja havia estat abans coordinadora d'Informació i Editorial de la seva Agència de Notícies. Aquesta organització multimèdia ha estat des de 1988 pionera en la promoció als mitjans de comunicació de Mèxic i de tota Llatinoamèrica d'un nou punt de vista de la situació i les notícies sobre les dones.

Segons Lagunes, el CIMAC ha influït molt als mitjans, sobretot amb l'ajut del desenvolupament i establiment que ha tingut el moviment feminista al seu país. "Aquests moviments han fet pressió per rebre altres informacions, i d'altra banda, els mitjans han vist que el model informatiu actual s'està esgotant i que s'han de fixar més en temes socials i allí és on som les dones".

Amb un equip multidisciplinari de dones comunicadores, el CIMAC presenta tres branques principals d'actuació: l'Agència de notícies Cimacnotícies, especialitzada en la difusió d'informació periodística de temes de gènere la promoció de xarxes de periodistes, amb la Xarxa de Periodistes de Mèxic, Centramèrica i el Carib, i la Xarxa d'Amèrica del Nord. A partir de la seva experiència ha esdevingut una de les principals promotores de Redinter.mp, la futura Xarxa Internacional de Dones Periodistes

Estratègies als mitjans de comunicació per tal de promoure la publicació de temes de gènere als mitjans generalistes, mitjançant aliances amb mitjans i amb periodistes que hi treballin.

Val a dir que els resultats de la influència de CIMAC han estat aclaparadors, les seves notícies arriben a un 82% de mitjans de Mèxic i ha esdevingut un punt de referència permanent per diverses agències i publicacions a Amèrica Llatina.

Més informació: www.cimac.org.mx

l'exercici de la seva professió amb llibertat a Nigèria i des de 1997 treballa a la revista mensual *Africa Today* tractant temes socials i culturals del seu país i de l'Àfrica subsahariana en general. No és estrany que aquesta periodista s'identifiqui més amb la seva professió que no pas amb el seu gènere, ja que en el seu país "allò que identifica una dona és el matrimoni i la maternitat", sense oblidar que "els marits no deixen que les seves dones viatgin o treballin amb homes".

Els impediments per exercir el dret a la llibertat d'informar no passen només lluny de les nostres fronteres, doncs com va denunciar Noemí Rodríguez, de la Ràdio R7P d'Andorra, la situació en aquest petit país que sembla anar tant bé, i malgrat la Constitució de 1993, encara no estan garantits per llei els drets fonamentals, com els drets sindicals o l'accés a la ciutadania, entre d'altres. De fet, aquesta periodista està patint directament els efectes de la manca de llibertat d'expressió al principat, quan el programa que condueix *Ningú no és perfecte*, de la R7P, va fer un editorial en el que criticava al director de la ràdio i la televisió pública d'Andorra, Enric Castellet, per la seva gestió al capdavant de l'ens públic. El resultat ha estat una denúncia per injúries que l'enfronta a una pena de fins a dos anys de presó. La bona notícia és que el seu cas ha desvetllat una onada de solidaritat entre els professionals andorrans mai vista al país transpirenaic.

El coratge del dia a dia

El testimoni d'Alanis Obomsawin va estar, sens dubte, un dels més colpidors, posant de relleu la manca d'informació que tenim sobre les nacions indígenes d'Amèrica del Nord. Membre de la nació Abenaki, Obomsawin, és una veterana i prestigiosa realitzadora de documentals al

Canadà, on ha explicat la realitat i la problemàtica dels pobles originaris o indígenes del seu país, tot guanyant diversos premis per la seva tasca. La realitzadora ens va parlar de l'Acta Índia, una llei especial pels indígenes, reclosos en reserves, que oprimeix especialment les dones, ja que perden l'estatus indígena quan es casen amb un no-indi, perdent com a conseqüència tots els drets sobre l'herència dels seus pares. També va explicar que si bé "la dona és la base del clan tradicional indi, el nou sistema ha imposat el patriarcat".

Per a Maysem S.M:Ameen, periodista iraquiana, l'exercici de la seva professió sí que és un veritable risc, atesa la situació de gran violència que pateix el seu país. Ameen treballa a la cadena de televisió Al Hurra, on hi presenta un programa cultural, després d'haver estat treballant a diverses publicacions en l'àmbit del periodisme d'investigació. A banda d'haver d'acostumar-se a les bombes i a l'angúnia de no saber si tornarà a casa cada dia, Ameen pateix un risc més alt pel fet de ser una dona a l'estil occidental i periodista. Ho explica ben clarament: "No només estan en perill els periodistes estrangers, ara es mata o segresta a periodistes iraquís per ser sospitosos de col·laborar amb els americans o els occidentals".

D'altra banda "els periodistes són responsables de la imatge que es dona de l'Iraq", diu Ameen, que assegura: "Jo intento donar en el meu programa una altra visió més positiva de la cultura i les tradicions del meu país". Tot i que, en la seva opinió, la situació de la llibertat d'expressió ha millorat, Ameen recorda que "abans no es podia criticar ningú per por a les represàlies, però ara són els periodistes que treballaven a l'època de Sadam els qui pateixen persecució".

Tot plegat un panorama poc engrescador, on, tanmateix, les periodistes donen testimoni amb el seu treball diari de la seva condició de dones compromeses amb la professió i amb la recerca de la veritat. ■

MONICA SELES, tennista

“M'agradaria retirar-me quan jo ho vulgui, no pas per les lesions”

Monica Seles va ser a Barcelona amb motiu de les novenes Jornades del Tennis Català, jornades organitzades per la Federació Catalana de Tennis i la Secretaria General de l'Esport, dedicades íntegrament al tennis femení.

Simpàtica, extravertida i amb sentit de l'humor, va mostrar una cara poc coneguda pels aficionats. Aquesta dona ha remenat les cireres de l'èxit professional, protagonitzant una carrera que l'ha portat a ser la número 1 del món.

Als 31 anys, Seles en fa gairebé dos que no competeix a causa de diverses lesions, i encara no ha confirmat la seva tornada a les pistes ni la seva retirada definitiva. Apassionada del tennis, va afirmar que, si podia competir al cent per cent, tornaria a les pistes i, si no, sempre li quedarà el record d'una carrera meravellosa. Però, en qualsevol cas, seguirà lligada al món del tennis, perquè el tennis l'hi ha donat tot i és la seva passió.

Recorda com va començar a jugar a tennis?

Era molt petita, devia tenir 6 o 7 anys, i recordo que el meu pare m'hi va animar molt, però, en canvi, a la meua mare no li feia gaire gràcia, deia que era un esport de nois. A mi m'apassionava i em passava el dia amb la raqueta amunt i avall.

Creu que és important que les nenes comencin a practicar l'esport de ben petites?

Sí, ja des de l'escola, perquè quan s'és petit és quan s'adquireixen els hàbits de conducta i esportius per al futur i és quan és més fàcil aprendre. Es té molta energia i molta il·lusió. Crec que l'ideal és començar a competir, perquè, de competir, també se n'aprèn. Hi ha gent que li costa més i és precisament a base de competir com es perd la por i se n'aprèn.

Què n'ha après, del tennis?

El tennis t'ensenya sobretot disciplina i sacrifici, i també aprens a organitzar-te. Amb 15 o 16 anys ja tens una gran responsabilitat i això fa que maduris molt més. També t'ensenya a guanyar i, sobretot, a perdre, i això és molt important a la vida. Jo sempre he après més de les derrotes que dels triomfs; les derrotes et fan pensar, et fan voler ser millor jugadora i també millor persona.

Com s'aguanta la pressió de ser la número 1 del món?

És cert que ser la número 1 comporta una gran pressió i una gran responsabilitat, tothom està pendent de tu, de

cada partit que jugues, de quan perdràs, però, al mateix temps, és una gran satisfacció saber que has arribat al capdamunt de la teva professió fent una cosa que t'agrada, és un privilegi.

Què en pensa del "fenomen Kurnikova" i del vesant més de màrqueting del món del tennis?

Crec que l'aparició d'Anna, així com de les germanes Williams, ha estat un fet molt positiu per al tennis femení. Venus i Serena han fet arribar aquest esport a públics que mai n'havien vist i l'Anna li ha donat la popularitat mediàtica que necessitava. És evident que, avui, molta més gent segueix el tennis femení i això és molt bo per al nostre esport. Sempre tenint en compte que som esportistes professionals, i, al capdavall, el que compta són els resultats.

Com s'explica el fenomen de les noves tennistes russes?

Són noies que tenen gana de tennis, s'han fixat en Kurnikova i en el que ella ha assolit mitjançant el tennis, i han tingut un referent. A més, és una generació que competeix entre elles, i això fa que vulguin ser cada dia una mica millors i que la seva progressió sigui sempre constant.

Ha canviat molt el món del tennis des que va entrar al circuit, ara fa gairebé 15 anys?

Sens dubte. Ara, l'esport és molt més mediàtic i més globalitzat. Però això crec que és bo per a l'esport, en fomenta la pràctica entre els joves i els dona ídols a qui voler imitar. Ara, en el circuit tennístic hi ha 10 o 12 jugadores d'altíssim nivell que guanyen tornejos i això, per al públic, és molt més interessant.

És massa exigent el circuit professional?

Sí, sincerament. Crec que hi ha massa setmanes de competició i poc descans, el calendari és molt ajustat i els partits tenen una gran exigència ja des de les primeres rondes, i això acaba passant factura. La pressió i l'exigència física són enormes. Crec que la WTA s'hauria de plantejar un calendari menys atapeït, amb més setmanes de descans.

Tornarà a competir Monica Seles?

De moment, m'estic entrenant a un bon nivell, però la tornada a les pistes dependrà de com el meu cos respongui. Si no estic al cent per cent per poder competir amb aquestes noies joves i plantar-los cara, no tornaré. Però m'agradaria retirar-me quan jo ho vulgui, no pas per les lesions.

Veu el seu futur lligat al món del tennis?

Sens dubte. Als Estats Units ja estic treballant amb criatures, perquè són el futur de l'esport i els que més n'han d'aprendre. Cada dia recordo com em sento d'afortunada i crec que, d'alguna manera, he de tornar al tennis tot el que el tennis ha fet per mi, tot el que m'ha donat.

“És important que les dones s'impliquin en la formació de les jugadores i en l'organització dels tornejos”

Cap on es dirigeix el tennis femení?

Crec que, al principi, el tennis estava pensat per als homes, governat per homes i practicat per homes, però, actualment, les coses estan canviant; lentament, però estan canviant. Cada vegada hi ha més dones implicades en el món del tennis, en càrrecs directius, en organitzacions, etcètera, i crec que és molt positiu, perquè la mentalitat d'homes i dones és molt diferent i és important que les dones s'impliquin en la formació de les jugadores i en l'organització dels tornejos.

Vostè no va tenir una entrenadora, per què?

No, però no perquè no volgués, sinó perquè no n'hi havia. Però, si hagués tingut l'oportunitat de treballar amb una dona, no ho hauria dubtat, m'hauria encantat, perquè crec que entre nosaltres ens entenem millor. La mentalitat, les reaccions, la manera d'afrontar la pressió, etcètera. Crec que és molt important que les dones s'impliquin com a tècniques, entrenadores i preparadores de les futures jugadores.

Com va superar l'agressió que va patir el 1993 en el Torneig d'Hamburg?

Va ser una època molt difícil, més a nivell emocional que físic. El que em va ajudar a superar-ho és el meu amor pel tennis. Jo el trobava molt a faltar. És que el tennis forma part de la meua vida! ■

Isabel Bosch

Per què les dones lleg

Activitats suposadament inútils

Per **Esther Tusquets** *

Força sovint es comenta, imagino que basant-se en enquestes fiables, que les dones llegeixen més que els homes. Segurament és cert i, segurament també, no ens estem referint a llibres en general, sinó a llibres de narrativa. Dubto que les dones llegeixin més textos tècnics o científics, ni més llibres d'assaig en general que els homes. Les dones llegim més novel·les.

Per quina raó? Se me'n acuden tres, de raons.

Primera. El major volum de lectores pertany a la classe mitja o a la classe alta, i fins data ben recent les dones de la burgesia no treballaven gairebé fora de casa. Això suposava molt temps lliure i llarguíssimes hores d'avorriment. Moltíssim més temps lliure que aquell del que disposaven els seus marits. Si ara són els dos membres de la parella els que desenvolupen una activitat professional, em sembla probable que disminueixi la distància entre allò que llegeixen les dones i allò que llegeixen els homes.

Segona. Excepte en reduïts nuclis d'intel·lectuals, la lectura de novel·les se segueix considerant una ocupació de luxe, gairebé una frivolitat o una pèrdua de temps, una activitat en definitiva que no ofereix beneficis tangibles i pràctics. I aquestes activitats –que no ajuden a pujar en l'esglaió professional ni a guanyar més diners– es reserven per a la dona.

Tercera. Les dones hem sigut des de sempre grans oients i grans narradores d'històries. Des de la tafaneria de barri fins als bells relats de Sherezade. Hi ha excepcions, però, en general, són les mares, les àvies, les que entretenen amb contes la mainada. Si ens agrada escoltar històries, de viva veu o a la ràdio, reals o imaginàries; si ens agrada veure-les per la televisió o en el cinema; si ens agrada explicar-les, per què no ens agradarà llegir històries més sofisticades, més artísticament narrades, com són, en definitiva, les novel·les?

Espero, de veritat, que cada vegada augmenti el nombre de dones amb una vida professional equiparable a la dels homes; desitjo –sense gaires esperances– que en la societat del futur es valorin més activitats suposadament inútils com la lectura, però m'agradaria que les dones seguíssim sent les grans oients, les grans dipositàries i transmissores d'històries, les grans lectores (i, per què no creadores?) de novel·les. ■

* Escriptora i editora

es llegeixen més?

Il·lustració **Neus Bruguera Nadal**

Un plaer poc competitiu

Per **Sergio Vila-Sanjuán** *

És una bona pregunta. Però abans de contestar-la hem de contestar prèviament una altra: realment llegeixen més les dones? La resposta és que sí. Tot i que oscil·lin les dades, la pràctica totalitat dels estudis realitzats en els últims anys confirmen allò que l'observació quotidiana demostra, el fet que elles llegeixen més, no de forma exagerada -en realitat entre la pràctica lectora d'ambdós sexes, hi ha pocs punts percentuals de diferència-, però clara i sostinguda.

Passem a la pregunta següent: aquest predomini femení en l'àmbit lector és un fenomen estrictament contemporani? La resposta ara és no o, si més no, això és el que afirmen alguns historiadors prestigiosos. Martí de Riquer ha assenyalat que el públic habitual dels trobadors era femení. José Enrique Ruiz Doménech ha demostrat que la recepció femenina de l'obra literària és un fenomen rellevant des de la baixa Edat Mitjana com a mínim. I Alberto Manguel, a la seva *Historia de la lectura*, ens parla, entre altres, de les lectores del segle XIX, de la Manuela descrita per Galdós que es retirava regularment a la seva habitació per llegir fulletons quan acaba la tertúlia nocturna, i recorda com els membres de la família de Jane Austen es passen les hores del dia llegint-se mútuament textos i opinant sobre el caràcter apropiat de cada elecció.

Generalitzar sobre sexes resulta terriblement espinós i complicat. La teoria feminista ha assenyalat que les dones han tingut, històricament, una major necessitat de reflexió sobre la seva pròpia condició, ja que els era adversa, i això les ha empès a l'estudi. Però els homes també estudien: la diferència amb el món femení probablement rau en el fet que les dones llegeixen més per plaer. Tot seguint les idees de John Gray sobre Mars i Venus, podríem arribar a la conclusió que es tracta d'un plaer massa poc competitiu i bel·licós per als paràmetres masculins. És el que va apuntar irònicament André Comte Sponville durant un acte de l'Any del Llibre i la Lectura, en afirmar que les dones llegeixen més perquè no tenen el gen que fa dels homes unes víctimes de les dues grans plagues contemporànies, que, al seu entendre, són els videojocs i el futbol. (I que els afeccionats al futbol el perdonin; molts d'ells -i d'elles- també són grans lectors).

És a dir, si existeix una conclusió possible, fora la següent: les dones genèricament llegeixen més perquè, genèricament, són més intel·ligents i cultivades. O, si més no, aspiren a ser-ho. ■

* Comissari de l'Any del Llibre i la Lectura

PROJECTES DE FORMACIÓ POLÍTICA

PROJECTE URB-AL: PRESÈNCIA I PERMANÈNCIA DE LES DONES A LA POLÍTICA

Els dies 5, 6 i 7 de maig de 2005 va tenir lloc a Sant Boi de Llobregat el Seminari de llançament del projecte d'iniciativa europea URB-AL "Formación y capacitación política para mujeres". La presentació pública d'aquest projecte va comtar amb la presència de referents del món del feminisme com Encarna Bodelón, professora titular de Ciència Política i Dret Públic de la Universitat Autònoma de Barcelona, Lucía Lagunes, Coordinadora de CIMAC (Comunicación e Información de la Mujer en México), Lúcia García, Cap del Servei de Promoció de Polítiques d'Igualtat Dona-Home de la Diputació de Barcelona, Amor del Àlamo, regidora de polítiques transversals, àmbit dona i l'alcaldeessa, Montserrat Gibert.

A l'acte de presentació es va analitzar la situació de la dona als darrers tres segles, la seva relació amb el món públic i concretament en l'àmbit de la política.

L'objectiu del projecte és augmentar i consolidar la presència i el lideratge femení a l'àmbit municipal. Per poder dur aquest canvi a l'espai públic, es farà especial esment a la formació política per a dones. Es realitzaran quatre cursos on-line de dos mesos i mig de durada cadascun, i quatre cursos presencials a Barcelona (Espanya), Torí (Itàlia), Montevideo (Uruguai) i San Salvador (El Salvador). Entre les diferents matèries que s'ensenyaran, les alumnes estudiaran l'evolució històrico-política del moviment feminista, el desenvolupament d'habilitats per a la pràctica política, i els instruments per a les pràctiques locals de les polítiques de gènere. Per tal de multiplicar resultats i que aquests tinguin la màxima repercussió possible, els materials pedagògics es dirigiran no només a alumnes sinó també a formadores, amb l'objectiu de què altres municipis puguin dur a terme la iniciativa un cop finalitzat aquest projecte europeu liderat pel nostre municipi.

Esperem que els objectius del projecte es compleixin, i que la incorporació de les dones a la política no sigui només temporal, com denunciaven algunes de les dones que van intervenir a l'acte, sinó que esdevingui duradora. Només d'aquesta forma el món públic i el món polític es feminitzarà. ■

Sònia Guerra
Tècnica Programa Urb-al

DONES DEL MARROC QUE AVANCEN

La Diputació de Barcelona col·labora amb l'Associació Ennakhil per a la Dona i l'Infant de Marraqueix en un projecte per fomentar l'accés de les dones a càrrecs de decisió política a nivell local i regional.

Des d'Europa sovint tenim la imatge de la dona marroquina com una dona sotmesa a l'home, passiva, que es conforma amb la situació que li ha tocat viure. Res més lluny de la realitat, ja que des de fa anys, i sobretot des de l'última dècada, diversos col·lectius de dones fan tasques ingents per recuperar el paper que els pertoca en un país que, encara que no ho sembli, ja a la seva Constitució de 1962 estableix la igualtat de l'home i la dona en drets polítics i civils (art.8).

Aquest és el cas d'Ennakhil, una associació sense ànim de lucre que treballa des de 1997 a la regió de Marraqueix en la promoció de la dona en àmbits com l'alfabetització, l'atenció higienicosanitària i materno-infantil, i la formació professional. Els seus serveis arriben a més de 6.000 dones.

L'any 2002, a través de l'antiga ministra de la Dona del Marroc, Nouzha Chekrouni, el Gabinet de Relacions Internacionals de la Diputació de BCN es va posar en contacte amb aquesta associació iniciant una estreta col·laboració per desenvolupar un programa d'educació cívica de les dones, un projecte per a la promoció del seu accés a alts llocs de decisió política, tan locals com regionals.

Així, Ennakhil, amb la contribució de la Diputació de BCN, va començar a fer campanyes de sensibilització i conscienciació política, transmetent a les dones participants la importància d'anar a votar i de ser part activa de la vida política. Es van organitzar jornades de formació i es va assessorar les futures candidates. També es va treballar amb els partits polítics, les ONG's, i els sindicats perquè valoressin l'aportació de les dones en el seu sí i es va parlar amb els mitjans de comunicació perquè s'interessessin pel pes creixent de la dona en la política.

El resultat d'aquesta feina va ser que a les eleccions municipals del 2003, 19 dones van obtenir representació política a la regió de Marraqueix, quan fins aleshores només dues ho havien aconseguit.

Ara s'ha endegat una tasca encara més difícil: seguir mantenint i fomentant l'interès de les dones marroquines en la vida política, per anar assolint, pas a pas, la normalitat d'un país que vol ser modern. Perquè, quina valdesa té qualsevol pretesa democràcia si no compta amb la participació activa i igualitària de les dones? ■

Agnès Céspedes i Mª Dolors Renau

LA LLUITA DE LES DONES ANTIFRANQUISTES A TERRASSA

Un dels objectius de la nostra regidoria és reconèixer i donar valor a les experiències i aportacions de les dones a la nostra societat invisibilitzades per la cultura androcèntrica. Un clar exemple d'aquesta invisibilitat ha estat el silenci respecte a tota una generació de dones que lluitaren contra la dictadura. Uns testimonis que, en la majoria dels casos, han restat i resten absents. Dones que ens poden parlar de la repressió, de la persecució patida pel fet de ser mares, esposes, filles, germanes... d'homes repressaliats. Dones que patiren consells de guerra, humiliacions, expedients, depuracions, intimidacions, xantatges i extorsions morals. Dones que es negaren a acceptar el model de dona submissa i temerosa que imposà el franquisme. Dones que lluitaren contra la fam, organitzaren la solidaritat amb els empresonats, així com la resistència des de la clandestinitat. Dones que lluitaren pels drets laborals, contra la carestia de la vida. Dones anònimes que cal recuperar de l'oblit, perquè no desapareguin de nou, darrera les ombres de la història.

Per aquest motiu, la regidoria de Promoció de la dona des del seu compromís per recuperar la memòria històrica de les dones, celebrà un acte d'homenatge a tres dones de la nostra

Pere Navarro, alcalde de Terrassa acompanyat de les tres terrassenques homenatjades: Maria Bigordà, Cèlia Garcia i Ignàsia Mirosa

ciutat, **Maria Bigordà, Cèlia Garcia i Ignàsia Mirosa** com a reconeixement a la seva lluita per la democràcia i la llibertat. Acte que ens va omplir d'emoció i satisfacció i que és només l'inici d'altres actes i activitats que tirarem endavant perquè contra l'oblit, tenim la paraula. ■

Fabiola Gil

Regidora Promoció de la Dona

ENFORTIR LES ASSOCIACIONS PER REIVINDICAR ELS DRETS DE LES DONES

El Consell Municipal de la Dona i El Centre d'Informació i Recursos per a les Dones han fet deu anys. Per celebrar-ho, el passat mes de maig vam organitzar la I trobada de Dones a Cornellà. En aquest marc de celebracions van tenir lloc diverses activitats, d'entre les quals faré menció, per la seva rellevància, de les dues taules rodones: la primera sobre *Violència i ciutadania* i la segona sobre el moviment associatiu local de dones.

La taula rodona sobre *Violència i ciutadania* va comptar amb la participació de la Dra. Roser Pérez Simó, psiquiatra i psicoterapeuta, que va parlar sobre la violència a la infància i adolescència; la Dra. Montserrat Coma, que va parlar sobre violència a la gent gran i el Sr. Santiago Vidal, Magistrat de l'Audiència de Barcelona que va tractar la violència de gènere. Va moderar el Sr. Jaume Funes, adjunt al Síndic de Greuges per a la infància i l'adolescència i va finalitzar amb un torn de preguntes i unes conclusions que resumim tot seguit:

- Les violències són plurals perquè també les desigualtats són plurals, però s'ha d'anar en compte que les violències no s'acabin posant en un catàleg.
- Els fenòmens que envolten les violències són relacionals i no val donar-los qualsevol resposta. S'ha d'arribar a una anàlisi profunda.
- Estem en una societat que marca moltes de les nostres conductes, entre altres les de no saber tolerar la frustració i això provoca molta violència.

- Quan es vulnera el dret a la integritat, l'argument de la privacitat no pot ser una excusa sobretot pel que fa referència als infants.
- S'ha de tenir en compte que hi ha noves situacions com és el canvi en els nuclis familiars.
- No s'ha d'oblidar que les conductes tenen a veure amb els contextos i que una part de les violències té a veure amb l'aplicació del dret.
- No cal tenir moltes lleis que regulin, només cal sensibilitat per aplicar-les
- S'han de buscar recursos per ajudar als que han de cuidar persones malaltes a la família.
- Moltes vegades a la nostra societat "les felicitats" no són compatibles entre elles.

Les entitats que formen part del Consell van impulsar la segona taula rodona sobre el treball que han realitzat al llarg d'aquest 10 anys i la seva experiència com a membres del Consell Municipal de la Dona. Es valorà en especial la importància que hi hagi una constitució més ferma com a xarxa per reivindicar més els drets de les dones. Les associacions han de ser el marc d'aquestes reivindicacions, més encara que els partits polítics. ■

Judith Ibáñez

Comissionada en Polítiques d'Igualtat

PROGRAMA EQUAL

PER A INCENTIVAR LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS A L'ÀMBIT LABORAL

FER VISIBLE LA PRESÈNCIA FEMENINA A LES EMPRESES DE BARCELONA

Quantes vegades haurem pensat en la insuficiència de les polítiques públiques per transformar la realitat que ens envolta? Especialment per a nosaltres, les dones, els darrers 30 anys ens han demostrat que no només cal una legislació que ens permeti accedir a la vida pública en igualtat de condicions sinó que també és necessari transformar les pautes que encara dificulten el reconeixement de la nostra aportació a la societat.

Hi ha molts àmbits en els quals les desigualtats són manifestes, però és en el mercat laboral on sovint s'aguditzen més. Per això calen iniciatives que impliquin el sector empresarial en la transformació de la societat, i per això el dia 19 de maig es va celebrar, al Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona, la Jornada de Treball dels Plans d'Igualtat a les Empreses de la ciutat. Aquest Pla s'inscriu en la voluntat de l'Ajuntament de Barcelona i de la Regidoria de Dona i Drets Civils d'aconseguir el reconeixement de l'experiència, la presència i els coneixements de les dones a la ciutat. En tots els aspectes de la vida: a l'espai públic, a l'esfera política i en les relacions humanes i quotidianes, però també en l'àmbit laboral.

Des de l'any 2002 es duu a terme un projecte, seguint la línia de la Gestió Ètica i la Responsabilitat Social Corporativa, en què un grup d'empreses de la ciutat participin d'una xarxa que permet posar en comú les seves experiències per millorar les condicions de vida de les persones que hi treballen, amb l'objectiu de transformar realitats injustes. A través de les jornades que tenen lloc en el transcurs de l'any, es treballen les vuit grans àrees que han esdevingut l'objectiu de les empreses: implicació de la direcció en el projecte, accions de responsabilitat social amb una perspectiva de gènere, igualtat en l'accés i la valoració dels llocs de treball, promoció de les dones a càrrecs de responsabilitat, prevenció de l'assetjament sexual i moral, millora de competències per a la igualtat d'oportunitats, conciliació de la vida personal i laboral i comunicació i llenguatge no sexista.

Així, des de l'any 2003 es publiquen els resultats generats anualment a partir del projecte, la *Guia de criteris ètics per a la igualtat d'oportunitats* (2003), el *Protocol per a l'elaboració d'un pla d'actuació per a la gestió ètica i la igualtat d'oportunitats* (2004) i el *Recull de bones pràctiques per a la gestió ètica i la igualtat d'oportunitats* (2005). I s'ha posat en marxa el web www.bcn.es/plansi-gualtat, on es recull la informació i documentació del projecte i les notícies relacionades amb l'augment de la presència i la capacitat de decisió de les dones en el món empresarial. ■

Regidoria de Dona i Drets Civils
Ajuntament de Barcelona

TRENCAR ESTEREOTIPS A LA FEINA

El projecte 'Igualdem' planteja alternatives per superar els obstacles que troben les dones en el món laboral

Per segona vegada, els ajuntaments de l'Eix Diagonal, Manresa, Igualada, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú, conjuntament amb els agents socials i les universitats Autònoma i Politècnica de Barcelona, hem posat en marxa un projecte de la iniciativa comunitària EQUAL. Els reptes que aborda el projecte **Igualdem** són tan complexos com engrescadors: ni més ni menys que trencar els estereotips que, socialment, assignen determinat tipus de feines i oficis a les dones i d'altres als homes.

Tradicionalment la divisió del treball per gènere s'ha definit en base a falses dicotomies: públic/privat, mercat/família, econòmic/no-econòmic, objectiu/subjectiu, producció/reproducció, etc., com a caracterització del que es considera masculí/femení. Així s'ha anat establint la concepció d'una societat dividida en dues esferes separades per una escassa interrelació entre elles i basades en principis antagònics: per una banda, l'esfera pública (masculina) i per l'altra l'esfera privada (femenina).

Aquestes dicotomies no són neutres, sinó jeràrquiques i amb una clara projecció en el repartiment del treball a casa i en el mercat de treball remunerat: treballs, oficis i feines d'homes; treballs, oficis i feines de dones.

Igualdem parteix de la premissa que aquesta divisió respon a determinats esquemes i prejudicis tan poc rigorosos com arrelats, que no es corresponen amb la realitat i que, en cap cas, poden justificar la important desigualtat que generen.

Plegats treballarem els diferents sectors: l'administració pública; empresaris i empresàries i treballadors i treballadores. **Igualdem** proposa estudiar les polítiques de recursos humans de les empreses i analitzar els obstacles que visualitzen les mateixes dones davant de determinats treballs. També es planteja la formació i sensibilització dels agents i de la població.

Aquest projecte pretén experimentar, entre d'altres, nous òrgans de concertació com les Meses per a la Igualtat Laboral; promoure la Responsabilitat Social de les empreses o constituir grups d'ajuda mútua com a eina d'orientació laboral. ■

Àngels Agramunt i Andreu
Regidora del Pla per a la Igualtat
Ajuntament de Vilafranca del Penedès

'BARCELONA EMPRÈN EN IGUALTAT' VOL POTENCIAR L'ESPERIT EMPRENEDOR ENTRE LES DONES, LES QUALS HAURAN DE REPRESENTAR EL 70% DE LES PARTICIPANTS

El projecte *Barcelona emprèn en igualtat*, emmarcat en la Iniciativa Comunitària Equal, tindrà una durada de dos anys i mig i està adreçat a fomentar l'esperit emprenedor, obrint el procés de creació d'empreses a totes i a tots.

El seu objectiu és apropar els processos de creació d'empreses, impulsant mecanismes de suport, als col·lectius amb especials dificultats: dones amb responsabilitats familiars, persones immigrants, persones amb discapacitat i/o persones al llindar de la pobresa.

La Iniciativa Comunitària Equal estableix entre els seus principis la igualtat d'oportunitats que s'ha de fomentar en totes les accions del projecte, de manera que la perspectiva de gènere està present en el disseny, la posada en marxa, el seguiment i el control de totes les actuacions.

Es preveuen accions innovadores, com és ara l'enfocament integral de l'acompanyament a la creació d'empreses que va des de la detecció d'oportunitats de negoci fins a la seva consolidació. Hi haurà l'aportació d'ajuts econòmics, així com l'impuls de nous sistemes de finançament per a persones emprenedores amb especials dificultats de risc d'exclusió. En aquest sentit, hi ha la intenció d'incentivar la fórmula dels microcrèdits.

Un aspecte interessant del projecte rau en la creació de mecanismes de *mentoring*, que és una mena d'apadrinament empresarial que comença en la fase d'entrenament de la persona i l'acompanya fins la consolidació de l'empresa, un sistema que ha donat molt bons resultats arreu d'Europa. I, finalment, un altre de les accions previstes és l'establiment de fórmules per a l'arrencada de les empreses i la creació d'una borsa de recursos per al suport a la consolidació.

Es ben palès que les dones són encara un col·lectiu poc present en la creació d'empreses, en aquest sentit l'eliminació dels obstacles que impedeixen aquesta participació és un objectiu del programa.

El projecte *Barcelona emprèn en igualtat* està liderat per Barcelona Activa, l'Agència de Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona i compta amb la participació de set entitats: Cambra de Comerç de BCN, Associació ODAME, ASCA, UGT, Càritas Diocesana de BCN, Fundació Maria Aurèlia Capmany, Fundació Un sol món, i l'Institut Municipal de persones amb discapacitat. ■

Fins el 2007 el projecte preveu difondre l'esperit emprenedor a 4.000 persones, potenciar la creació d'empreses entre 200 persones emprenedores, promoure l'accés al microcrèdit de 60 persones i impulsar la creació de 85 empreses. El percentatge de dones que participin en el projecte ha de representar el 70%

Mª José Blanco Gutiérrez

Responsable del Projecte Equal Barcelona

“Emprenedor XXI”, un projecte obert a tothom

El portal www.emprenedorxxi.es, liderat per “la Caixa”, pretén ser un punt de trobada per al públic en general però especialment per a aquells sectors que comencen –universitaris i universitàries– o per aquells segments de població que busquen nous horitzons –prejubilats o prejubilades–. És molt fàcil suposar que dins d'aquests dos grups el percentatge de dones és molt alt. L'objectiu del portal és molt clar: oferir informació, formació i eines per realitzar projectes empresarials. Com ha repetit en més d'una ocasió el president de “la Caixa”, Ricard Fornesa, l'objectiu del programa consisteix en “fomentar l'autoocupació i la creació d'empreses”.

Per complir tal objectiu el portal posa a disposició dels emprenedors i emprenedores informació completa sobre la concessió d'ajudes, possibles inversors, experiències empresarials afins o eines necessàries per dur a terme projectes, com l'elaboració d'un pla de negoci. D'entre totes aquestes ajudes destaca l'opció del microcrèdit, sobretot perquè és un producte al qual majoritàriament s'acullen les dones. Per exemple, en l'apartat d'ajudes del portal www.emprenedorxxi.es ens trobem, entre d'altres ofertes, amb una ajuda en forma de microcrèdit per a emprenedors i dones empresàries.

Com es veu en aquest cas concret, “la Caixa” aporta el seu suport financer a la gent emprenedora a través de la societat “Gestora de Microfinances”, que el seu objectiu no és cap altre que impulsar i desenvolupar el programa de concessió de microcrèdits col·lectius amb dificultats per accedir al sistema creditici tradicional. Així mateix, l'entitat financera compta amb la societat “Gestora de Finances per a Emprenedors” amb la finalitat d'ajudar al desenvolupament de nous negocis, de dimensions reduïdes i impulsats per gent amb iniciatives empresarials. ■

“la Caixa”

Ajudes i subvencions d'àmbit nacional i comunitari

A més de trobar assessorament per realitzar un pla de negoci adequat a les característiques de l'empresa que es proposin crear i a les necessitats del mercat, aquest espai els proporcionarà les dades per aconseguir ajudes i subvencions.

- > Ajudes a la celebració d'actes i a la realització d'activitats de promoció
- > Ajudes per a actuacions de reindustrialització Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER 2000 - 2006)
- > Fons Europeu d'Orientació i de Garantia Agrícola (FEOGA 2000 - 2006)
- > Iniciativa i2i audiovisual
- > Línia de finançament de la internacionalització del I+D+I Convocatòria d'ajudes directes a I+D en el període 2005-2007
- > Ajudes per a la contractació de personal tècnic de suport
- > Ajudes al foment de l'ocupació i millora de la competitivitat en les cooperatives i societats laborals
- > Beca d'investigació sobre renda bàsica
- > Línia de finançament per a la Petita i Mitjana Empresa - Línia PIME 2005
- > Deduccions de l'impost de societats per contribucions empresarials a plans de pensions
- > Deduccions de l'impost de Societats per les despeses de formació professional
- > Microcrèdits per a emprenedores i dones empresàries
- > Préstecs del Banc Europeu d'Inversions
- > EUREKA - Programa europeu de cooperació al camp de la investigació i desenvolupament tecnològic
- > Incentius a la transformació de contractes temporals en indefinits
- > Ajudes a projectes de serveis avançats de telecomunicació d'interès comú per a les PIME (Artepyne II)

Avantatges d'“Emprenedor XXI”

- > El millor aparador per a la promoció i comercialització de productes i serveis per a emprenedors i PIMES de constitució recent.
- > Oferta integral de productes i serveis orientats a facilitar el desenvolupament i consolidació d'un projecte d'empresa.
- > Eines exclusives per facilitar les tasques implicades en qualsevol de les fases de l'itinerari de la persona emprenedora.
- > Punt de trobada entre emprenedors i emprenedores, empreses inversores, universitats, escoles de negoci i persones expertes i compromeses amb el desenvolupament d'empreses de nova creació.
- > Cobertura geogràfica. Continguts i serveis adaptats a la realitat de les diferents comunitats autònomes del país.
- > Participació d'universitats i escoles de negoci.
- > Compromís de l'administració amb el projecte.
- > Ampli potencial de creixement i projecció.
- > Projecte liderat per “la Caixa”.

A càrrec de **La Cantant Calva**

Posem de cara a la paret:

- Cola Cao
- Institut d'Estudis Catalans

El Cola Cao només per a nois

Si ens refiem dels mitjans de comunicació, sembla evident que l'única vinculació possible a la pràctica esportiva és la masculina, ja que ignoren *olímpicament* les dones esportistes, tot i que també brillen per la seva absència les femines en els organismes representatius i federacions. Per si no n'hi hagués prou amb aquesta penosa llista encara caldrà afegir-hi les marques comercials, que en la seva publicitat donen senyals d'una estratègia poc intel·ligent. Exemple: Cola Cao ha escollit novament a dos xicots i a les seves respectives mares (que en els espots viuen dedicades a què els seus plançons arribin com més amunt millor) per intentar demostrar que el consum d'aquest producte augmenta les possibilitats d'èxit. El motorista Dani Pedrosa i el tennista Rafa Nadal han assolit (ells i les seves mares) el seu actual estatus esportiu gràcies a què de petits els van donar Cola Cao. És de suposar que cap nena d'aquest país afegeix aquest producte a la llet perquè cap d'elles ha estat digne d'anunciar-lo. Doncs això, millor que seguim així. Les nenes conseqüents amb el missatge publicitari de Cola Cao més val que segueixen sense prendre aquesta xocolata en pols. ■

On són les dones de l'Institut d'Estudis Catalans?

L'Institut d'Estudis Catalans, l'acadèmia catalana per l'excel·lència, l'organisme que presumeix de reunir el més granat de la ciència i la cultura del país, ignora les dones pels càrrecs dirigits. En les eleccions celebrades el passat 9 de maig es van presentar dues candidatures, la de Salvador Giner i Joan Martí - cadascuna d'elles amb cinc membres- i ambdues tenien una coincidència no gaire lloable: l'absència total de dones. Pel que sembla, ni el senyor Giner ni el senyor Martí no van trobar entre els 187 membres de la institució cap dona capaç d'acompanyar-los en la direcció en els propers quatre anys. Es veu que en els clubs elitistes de la intel·ligència no hi volen dones, que distreuen! ■

Gata Lina & cia

Gemma

FOTO JORDI COSTINA

On són les futures campiones?

Les IX Jornades del tennis català busquen solucions per impulsar la participació de noies tennistes en els torneigs

L'any 1998 Arantxa Sánchez Vicario es convertia per tercera vegada en la guanyadora del torneig *Roland Garros*. S'escribia llavors un dels capítols més memorables del tennis femení. Una nova victòria en la llarga llista d'èxits de la tennista catalana que va mantenir-se durant 17 anys en l'elit del tennis mundial, amb quatre *Gran Slams* i quatre medalles olímpiques. Un palmarès que l'aragonesa Conxita Martínez ha seguit de ben a prop amb més de set-centes victòries individuals i gairebé quatre-centes en dobles. L'èxit d'aquestes dues grans jugadores va eclipsar de tal forma el tennis del nostre país, que en paraules d'Arantxa Sánchez Vicario "durant 10 anys es van oblidar de les noves tennistes". Responsables federatius, tècnics i polítics semblen ara disposats a unir esforços per potenciar un esport que no passa pels seus millors moments.

Durant molt de temps s'ha viscut de les rendes dels èxits passats i el conformisme, apuntat per Sánchez Vicario, ha negat l'oportunitat de potenciar noves *top ten* del tennis femení. Al voltant d'aquesta problemàtica van girar els diversos debats de les IX Jornades del Tennis Català dedicades en exclusiva al Tennis Femení.

Les jornades, organitzades per la Federació Catalana de Tennis (FCT), es van celebrar el passat mes d'abril en el Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat i van comptar amb dues protagonistes indiscutibles: Arantxa Sánchez Vicario i Monica Seles. Les dues exnúmero u mundial van voler oferir la seva particular visió sobre la formació de les noves tennistes i les fórmules per trobar nous talents esportius.

"El camí per formar una tennista és molt llarg i complicat", segons van coincidir en afirmar Seles i Arantxa. Amb

només set o vuit anys les dues tennistes ja s'havien decantat per l'esport de la raqueta. Una decisió que sens dubte els ha condicionat tota la seva vida: "Has de renunciar a moltes coses, mentre els amics juguen tu entrenes i el nivell de responsabilitat per a una noia tant jove és molt elevat". Per això, segons les dues tennistes, cal crear programes de formació específics per introduir a les noies des dels sis anys en aquest esport, i treballar per aconseguir un entorn que recolzi a aquestes aspirants. En aquest sentit el president de la FCT, Josep Ferrer, creu que cal començar el treball per les bases i intentar que les esportistes passin de les escoles al clubs.

Cal tenir en compte que, de les prop de 32.000 tennistes federades, les juvenils que practiquen el tennis amb ambició professional no assoleixen més que un 1,35%, una situació que, segons la subdirectora general del CCE,

Mercè Curull, constata que les joves esportistes abandonen prematurament la competició

Reticències familiars cap a les nenes

Quan Monica Seles va plantejar als seus pares que volia dedicar-se al tennis de forma professional, la seva mare no hi va estar d'acord. Va ser gràcies al seu pare, i entrenador alhora, que Seles va iniciar la seva brillant carrera tennística. "Cal fer pedagogia amb els pares per eliminar les seves reticències a l'hora de permetre a les seves filles que practiquin el tennis", afirma Josep Tutusaus, directiu del Reial Club Tennis Barcelona (RCTB). Però la necessitat d'implicar el pares en la pràctica esportiva, no és vista sempre amb bons ulls per part dels entrenadors i responsables tennístics. Segons expliquen alguns d'ells, els familiars tendeixen a sobreprotegir a les noies i a opinar en excés sobre les decisions dels tècnics. Per Miquel Margets, capità de Copa Federació, està comprovat que els pares estan "més a sobre d'una filla que d'un fill, la qual cosa arriba a complicar molt la seva trajectòria".

El director tècnic del RCTB, Josep Tutusaus, comparteix part de la responsabilitat dels clubs i federacions que no han aconseguit que les nenes de vuit o nou anys s'impliquessin i es motivessin per aquest esport durant molt de temps. Segons Tutusaus, fins ara es partia de la premissa que les joves que als 16 anys no destacaven, ja no servien. "Això és un error perquè cal pensar que totes contribuiran a impulsar el tennis femení", afegeix el directiu. La tennista Conxita Martínez Granados coincideix en aquesta anàlisi i explica: "La primera vegada que em van fer una prova em van dir que no era apte per a l'esport".

Llavors els pares de Martínez Granados, que tenia només 13 anys, van decidir finançar la carrera esportiva de la seva filla. Sense cap ajut ni beca aquesta catalana ha arribat a entrar en el lloc 66 del top 100 del circuit mundial de la WTA -classificació femenina- i a guanyar a la número 12 del moment. "Crec que s'ha de recolzar molt més a les tennistes, i crear més torneigs exclusivament femenins que ens permetin finançar les nostres carreres com fan els nois", afirma Martínez Granados. Tot plegat fa pensar a directius com Josep Pedro, responsable del Club de Tennis Horta, que el tennis és molt ingrati ja que "quan les jugadores tenen un nivell mitjà no se les recompensa degudament".

Poques oportunitats per competir

L'escàs nombre de torneigs per a tennistes a l'Estat Espanyol és una altra dels obstacles que denuncien les

esportistes i que s'ha vist agreujat per l'eliminació del torneig previ a Roland Garros, que se celebrava anualment a Madrid. Amb aquesta dèbil estructura competitiva les noies han de viatjar a l'estranger molt més aviat que els nois si volen tenir èxit en la seva carrera esportiva. "Això significa que les nostres tennistes han de separar-se de la seva família quan encara són massa joves, i forçosament es plantejaran abans que els nois el seu futur", assegura Anna Rosa Moliner, membre del departament de psicologia de la FCT. "Fa 10 anys desitjava marxar a Austràlia a jugar una competició", afirma Conxita Martínez Granados. Ara amb 29 anys i a poques setmanes de casar-se, aquesta tennista d'elit confessa sentir certa mandra a l'hora de fer les maletes per viatjar a França a jugar un torneig previ al Roland Garros. "Si li dius a una crack que ha de viatjar, segurament la seva parella l'acompanyarà, però les del mig no ens podem permetre aquestes coses", sentència la tennista.

Malgrat tot Martínez Granados explica que l'única cosa que s'ha privat de fer per ser una tennista professional ha estat esquiar "pel perill de patir alguna lesió". El balanç és doncs molt favorable i assegura que els moments bons han estat sens dubte els més nombrosos. En diferents ocasions s'ha col·locat entre les tres millors de Catalunya i les quatre millors de l'Estat, una carrera que ha arribat al màxim esplendor en la temporada 2002-03 quan va aconseguir ser la número 66 de la WTA. "El tennis m'ha permès guanyar uns diners que sens dubte agraeixo moltíssim", afirma l'esportista, que explica a més que quan es retiri treballarà, però no per necessitat.

No tots els tècnics i directius reunits a les IX Jornades de Tennis Català van valorar tan negativament la situació del tennis femení al nostre país. Per Miquel Margets existeix una certa preocupació per la manca de noves jugadores, però no és pot oblidar que Espanya continua sent la quarta potència mundial en tennis. "Tenim set jugadores entre les 100 primeres del món, i l'única medalla del tennis espanyol a les darreres olimpíades va ser la de Vivi Ruano i Conxita Martínez", sentència Margets. El capità sosté a més, que cal analitzar la situació "posicionant el tennis en el lloc que li correspon".

La celebració d'aquestes jornades va servir també, perquè el Secretari General de l'Esport, Rafael Niubó, exposés la voluntat del seu departament d'aconseguir una representació femenina del 30% en els estaments directius i federatius. "Les dones no són un problema sinó una oportunitat, i malgrat no ser partidaris de les quotes treballarem en aquest sentit", va sentenciar Niubó. ■

Silvia Majó

Segons les dades del Consell Català de l'Esport (CCE) dels 600.000 esportistes que estan federats només un 17% són noies, que en el tennis representen un 31% del total. Una xifra que cau fins al 1,35% en el cas de les tennistes juvenils federades.

Un territori, dos pobles: Israel i Palestina

El món està saturat d'armes i de guerres. L'etern conflicte bèl·lic entre Israel i Palestina continua sense resoldre's. Una lluita permanent que s'ha convertit en el principal centre de tensió mundial i en el que les dones juguen un paper fonamental: impulsen els intents per arribar a una resolució de pau activa i real entre els dos pobles.

Tots el que han vist pel·lícules policiaques els coneixen: el poli bo i el dolent. Però la realitat és ben diferent de la ficció. En moltes ocasions el bo es transforma en dolent i el dolent en bo. Tot depèn dels ulls amb els que es miri. Tal i com diu una vella dita "el que per algú és una crisi, per un altre pot ser una oportunitat".

L'any 1948 i després de la primera guerra d'Israel contra els estats àrabs, els jueus van expulsar prop de 800.000 palestins prohibint-los així l'entrada a les seves terres. D'aquesta manera, es van crear els camps de refugiats dels palestins que es van haver d'instal·lar a Gaza, Cisjordània, Líban, Síria i altres països àrabs. A partir d'aleshores l'enemistat quedaria emmarcada en un context d'ira i despit.

Més que un país, un trencaclosques

Israel, és una terra plena de virtuts i al mateix temps de defectes. Un trencaclosques on totes les peces volen encaixar. Des de sempre ha estat una nació en peu de guerra, un territori dividit i enfrontat per una bateria de divergències no només religioses, socials i culturals sinó que van més enllà. Es tracta doncs, d'una qüestió nacional, on israelians i palestins reclamen un mateix territori. L'Estat israelià viu immers en un dèficit democràtic que només reconeix al jueu com a únic ciutadà en ple dret. Tot i que tots naixem iguals: nus i disposant de 24 hores al dia, hi ha sistemes polítics com ara l'israelià, que discrimina part dels drets dels àrabs. Khulood Badawi, una jove palestina, activista de Bat Shalom, Filles per la Pau, afirma: "No puc construir ni comprar res de propietat, només puc accedir a llogar un pis. M'han convertit en una minoria en el meu propi país". I és que, en quin estat democràtic es confisquen els drets humans, les terres i les propietats?

El mur de la vergonya, els *checkpoints* (punts de control)

i l'ocupació alimenten dia a dia l'odi. La violència no cessarà fins que no es trenquin aquestes barreres. Obstacles i més obstacles en la recerca per la pau. Per la majoria d'israelians el mur contribuirà a frenar els atemptats terroristes palestins i al mateix temps, dificultarà la formació d'un estat palestí independent. Però la realitat assenyala que el que s'aconsegueix és la separació de milers de famílies obligades a viure en la distància. "El mur no només és un bloc de formigó, ha fet que no conegui als meus pares", explica Badawi. Els *checkpoints* s'han convertit en una passarel·la d'horribles abusos i agressions que atempten contra la dignitat de l'individu. No cal anar gaire lluny per observar que es tracta, en major o menor grau, d'una crua i amarga estratègia que té com objectiu expulsar els palestins del seu propi territori.

El crit de les dones

La ideologia militarista i popular impregna la societat israeliana. Des de que neixen, les criatures són educades en els valors del militarisme, els quals reforcen el masclisme, i es manifesten en múltiples aspectes de la vida quotidiana: en el llenguatge, la forma de vestir i l'educació. Per tant, la dona àrab que viu en territori ocupat pels jueus està condemnada per partida doble, una pel fet de ser dona i l'altre per ser palestina.

El Govern d'Israel intenta una i altra vegada silenciar les veus de les dones, unes veus fortes que han arribat a ressonar fins i tot a Catalunya. Maya Frankfoter, israeliana i activista de l'organització Bat Shalom, comenta. "Encara que la realitat sigui dura no podem quedar-nos en silenci. Ho hem de fer conèixer i, no només al nostre país sinó a tot el món". Totes elles són objecte de maltractaments, des dels insults verbals sexistes a les agressions més salvatges. El paper de les dones vers la resolució del conflicte és mantenir i ampliar el diàleg, conduir les dues

Khulood Badawi és una jove palestina que va néixer a Natzaret (Israel). Va estudiar a la Universitat de Haifa on va ser presidenta de la Unió d'Estudiants Àrabs i coordinadora del Grup de Treball per la Igualtat. Actualment és membre del Consell Assessor de Bat Shalom i activista del moviment Taayush.

Maya Frankfoter és israeliana i també és activista de l'organització de dones Bat Shalom. El seu afany per la defensa dels drets humans va néixer amb el primer fill a qui volia donar un món més pacífic i igualitari.

“Encara que la realitat sigui dura no podem quedar-nos en silenci. Ho hem de fer conèixer i, no només al nostre país sinó a tot el món”, afirma Maya Frankfoter, israeliana i activista de l'organització Bat Shalom.

societats cap a una sortida pacífica i alternativa a la violència. Malgrat viure en la més absoluta precarietat són moltes les que porten a terme infinitats de projectes per aconseguir la pau i la igualtat de drets. Les organitzacions feministes d'Israel i Palestina van ser les pioneres en trobar un pont de diàleg entre els dos pobles. Bat Shalom i Dones de Negre són una bona mostra de la lluita contra la desigualtat i la força.

Solució final?

Ni palestins ni israelians faciliten el camí de la pau. Els palestins radicals atempten sense cap mirament a la població civil jueva i els israelians segueixen amb les seves actuacions de nous assentaments i murs. Per aquest motiu, es presenta molt complicada la solució d'aquesta llarga i sagnant lluita de les dues societats, sentenciades en el temps a entendre's i conviure en pau. Tots els esforços que fan en el present i que es facin en el futur, seran cabdals per aconseguir la solució final de pau. ■

Cristina Canalías i Cristina Coletas

Bat Shalom, una visió femenina

Bat Shalom, Filles per la pau, és una organització feminista formada per dones israelianes jueves i palestines que lluiten conjuntament per aconseguir la pau i la igualtat de les dones àrabs i jueves en territori ocupat. Des de l'any 1993, l'entitat té una lluita constant per mantenir una comunicació amb dones palestines que es veuen afectades per situacions de violència. Les tasques que realitzen són entre d'altres: trobades per al diàleg, campanyes d'acció política i activitats internacionals per tal de conscienciar la societat. Actualment, el seu pla d'acció es centra en el Projecte dels Testimonis, on es vol recollir les vivències de les dones durant la guerra de 1948.

“No puc construir ni comprar res de propietat, només puc accedir a llogar un pis. M'han convertit en una minoria en el meu propi país”, denuncia Khulood Badawi, una jove palestina, activista de Bat Shalom

Exposicions

Amb les surrealistes va començar, en els anys setanta, la recuperació de la història de les dones artistes. Darrere de l'ombra de l'home surrealista artista, moltes pintores i fotogràfes van anar creant el seu espai artístic per mostrar al públic la seva particular visió del món. Noms com **Leonora Carrington, Leonor Fini, Dora Maar** o **Dorothea Tanning** van ajudar força a noms consagrats com **Picasso, André Breton** o **Max Ernst** a elaborar les seves obres artístiques, a més a més, de crear-ne les seves pròpies. Les artistes es van refugiar en la mirada interior per sobreviure i construir-se com a artistes i fins els anys seixanta i setanta no van poder ser valorades com cal.

Aquesta exposició s'exhibirà en el **Museu de Belles Arts de Bilbao**.

Exposició: París y las surrealistas

Lloc: Museo de Bellas Artes de Bilbao / Plaza del Museo, 2

Data: fins setembre de 2005

Horari: Dimarts-dissabtes de 10 a 20 hores

Diumenges i festius 10 a 14 hores

Telèfon d'informació: 94 439 60 60

Web: www.museobilbao.com

Als cinquanta anys de la seva mort, el 13 de juliol de 1954, la galàxia **Frida Kahlo** arriba a Europa. En el seu recorregut s'aturarà a Santiago de Compostela a la tardor, però la gran exposició de l'any sobre Kahlo s'obrirà el **9 de juny** a la **Tate Modern de Londres**. Una impressionant mostra monogràfica sobre la pintora mexicana que aplegarà més de 80 obres pictòriques, llibres i objectes diversos.

Exposició: Frida Kahlo

Lloc: Tate Modern de Londres /Bankside, Londres

Data: fins el 9 d'octubre de 2005

Telèfon d'informació: 00 44 207 887 8000

Web: www.tate.org.uk

Concerts

Dins dels festivals d'estiu es podrà gaudir de concerts de cantants tan interessants i diverses com Martirio, Bebe i Noa. Les dates dels seus concerts dins **Espirelia 2005. Todas las artes**, de Lorca, i **Festival Grec**, de Barcelona, són les següents:

Concert de **Martirio i Miguel Poveda:**

5 de juliol, al Teatre Grec de Barcelona

Concert de **Bebe:** 15 de juliol, 23 h, a la Plaça de Calderón, de Lorca i, el 18 de juliol, al Poble Espanyol, Festival Grec de Barcelona

Concert de **Noa:** 23 de juliol, 23 h, Fortaleza del Sol, Lorca

Llibres

Margarita Xirgu.

Una biografia, d'Antonina Rodrigo

L'autora fa molts anys que va quedar fascinada per la personalitat artística i humana d'aquesta catalana universal i, amb el temps, ha anat completant la biografia de Xirgu, peça a peça, des d'aquella primera publicada el 1974, fins a l'aparició, tres dècades després, d'aquesta documentada biografia.

Margarida Xirgu, d'Antonina Rodrigo, Ediciones Flor del Viento, Barcelona, 2005, 23 €€

Mercè Rodoreda i el seu temps,

de Marta Pessarrodona

Hi ha artistes que per més biografies que se'n facin conservaran sempre una aurèola misteriosa al seu voltant. En aquest llibre, l'autora i amiga de Rodoreda, ens proposa conèixer l'entorn social i històric que va envoltar l'autora de personatges femenins inoblidables. És una bona manera d'apropar-se a l'enigmàtica psicologia d'una *dels escriptors* més internacionals que ha tingut la literatura catalana.

Mercè Rodoreda i el seu temps, de Marta Pessarrodona,

Cinema de dones, cinema necessari

Del 7 al 17 de juny, torna la Mostra

Per **Rosa Maria Palencia**

Quan el veterà realitzador de westerns Bud Boetticher deia: "El que importa és el que l'heroïna provoca, o més aviat el que representa per a l'heroi. En si mateixa la dona no té la menor importància", no feia més que declarar de forma descarada i amb tota precisió no només el que fins a llavors havia estat el cinema hollywoodenc, sinó la ideologia que seguiria impregnant la producció cinematogràfica hegemònica fins als nostres dies. Fa ara ja 30 anys Laura Mulvey va escriure un assaig cabdal per a la teoria fílmica feminista. Fent servir la psicoanàlisi "com a arma política" en Plaer visual i cinema narratiu, Mulvey va desvetllar els ressorts inconscients que la ideologia patriarcal posa en joc per a adherir l'audiència al seu discurs. Mitjançant l'espectofília, que consisteix a controlar a l'altre mitjançant la mirada, la imatge de la dona és construïda com objecte de la mirada de l'heroi, els desitjos del qual són el motor de la narració. L'audiència, entesa sempre com masculina, s'identifica amb el protagonista principal i veu així satisfeta la seva pulsio narcisista.

Per la seva eloqüent transparència, va ser relativament fàcil per la crítica feminista identificar, analitzar i denunciar la representació de la dona en els discursos cinematogràfics hegemònics com a estereotip, sota la categoria del mite. No és casual que aquestes anàlisis, efectuades en moments i llocs diversos, coincideixin en resumir les dones en dues: Eva i Maria, com els pols oposats de significat de dona en la cultura judeocristiana. Però com que el feminisme és una pràctica política que transcendeix la reflexió acadèmica, el cinema de dones neix buscant formes alternatives d'expressió. Aquests discursos nous, tant a nivell narratiu com formal, van engegar el debat sobre si el cinema de dones comporta una especificitat.

Val a dir que la teoria i la pràctica fílmiques feministes rebutgen l'adjectivització del cinema fet per dones amb connota-

cions de complementarietat, excepcionalitat o subordinació. El cinema de dones no es caracteritza per una estructura, llenguatge o discurs predeterminats, ni constitueix garantia de subversió o d'avantguarda més que en la mesura que desobeïeix i

-com deien les organitzadores de la Mostra Internacional de Cinema de Dones quan complia 10 anys- "nomena amb utilitats propis tot el que anteriorment la institució cinematogràfica havia nomenat només des de les resolucions del llenguatge patriarcal, mitjançant els seus mecanismes habituals: el voyeurisme, la fetitxització, la prioritització de l'acció i les gestes de l'heroi".

Aquest any, la Mostra Internacional de Cinema de Dones de Barcelona compleix 13 anys oferint aquesta altra mirada que posa en joc les plurals subjectivitats de les dones, que no de la dona. Del 6 al 16 de juny al cinema Verdi Park i a la Filmoteca de la Generalitat, la Mostra ens torna a portar les mirades diverses de les cineastes contemporànies de tot arreu en la secció Panoràmica, amb pel·lícules de rigorosa estrena tant documentals com de ficció. Coherents amb els seus objectius, les organitzadores de la Mostra continuen rescatant el treball de les Pioneres. Especialment suggeridora serà la projecció dels documentals que Helena Lumberas del Col·lectiu Cinema de Classe va filmar sobre el moviment obrer durant el franquisme. No us perdeu la inauguració a la Plaça de la Virreina el dia 9. Perquè fan falta totes les veus i totes les mirades.

13 MOSTRA INTERNACIONAL DE CINEMA DE DONES DE BARCELONA

Plaza & Janés, Barcelona, 2005, 18 €

Si em necessites, xiula.
Qui era Montserrat Roig?,
d'Isabel-Clara Simó

14 anys després de la mort de Montserrat Roig, Simó, també escriptora i periodista i, a més, amiga, elabora a l'entorn de la figura i l'obra de l'autora de treballs periodístics tan cabdals com *Els catalans als camps nazis*, de novel·les i assajos, un fris de records personals, de dades biogràfiques i de textos que van dedicar-li, per oferir una perspectiva de la polièdrica personalitat de l'escriptora.

Si em necessites, xiula. Qui era Montserrat Roig?
d'Isabel-Clara Simó, Edicions 62, Barcelona, 2005, 17 €

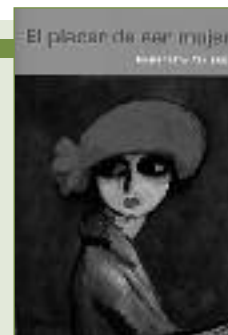

El placer de ser mujer,
de Margarita Rivière

L'autora reflexiona sobre la idea del plaer i, per primera vegada, parla de la seva experiència personal, de com va passar de nena burgesa destinada a guanyar-se el cel a dona disposada a trobar-lo aquí i ara. Per parlar del plaer en les diferents edats, Rivière va de l'estil autobiogràfic de la primera part a un to d'assaig en la segona part del llibre, per acabar verificant les conclusions en les pròpies vivències. En la tercera part, se'n avisa dels variats paranys que la nostra societat ens proposa sota l'esquer del plaer.

El placer de ser mujer

Editorial Síntesis, Colección Los placeres, Madrid, 2005, 14 €

Catalunya al món

**Consell Català
de l'Esport**

Gabinet de gènere

**Generalitat
de Catalunya**

Llaços entre el Nord i el Sud

Del 16 al 18 de juny se celebra a Barcelona el primer **Fòrum Social de la Mediterrània** on les dones protagonitzaran una Conferència central i diversos seminaris

El Fòrum Social de la Mediterrània arriba 10 anys després d'aquell Euromed que va convocar a la ciutat a personalitats polítiques, científiques i culturals, però en aquesta ocasió està inspirat en el Fòrum Social Mundial de Porto Alegre. La trobada neix amb la voluntat de crear alternatives al model de globalització neoliberal, alhora que vol ser un espai de treball plural, transversal i obert a les diferents sensibilitats, cultures, confessions i pobles que conformen l'àrea mediterrània. Al llarg de quatre dies la Fira de Mostres de Barcelona acollirà un munt d'activitats paral·leles, com tallers, seminaris, conferències, diàlegs, assemblees, activitats que estaran estructurades a l'entorn de següents eixos:

- > Democràcia, ciutadania i drets humans dels homes i les dones
- > Conflictes, ocupacions militars, militarisme i pau
- > Dones i Mediterrani
- > Drets econòmics, socials i culturals i models de desenvolupament. Treball i conflictes
- > Migracions
- > Diversitat cultural i diàlegs transculturals
- > Model de desenvolupament i sostenibilitat ambiental

Dones i Mediterrani

Dins d'aquest àmbit es vol establir un espai de relació i trobada on compartir les diferents vivències, tot teixint llaços entre les dones del nord i del sud. Dones que, entre d'altres, tenen en comú que parteixen de similars tradicions patriarcals basades en les religions monoteistes. Per això hi ha programada una Conferència central amb el títol *Experiències de resistència de les dones*. Hi haurà, també, una sèrie de seminaris sobre *Dones en països en conflicte armat. Sostenibilitat de la vida. Parlen dones lesbianes. Violència contra les dones. Educació i formació de les dones. Dones migrants. Les dones i els codis de família...* A més, es desenvoluparan diversos tallers i altres expressions artístiques, i s'espera la participació de la periodista argelina Salima Ghezali, l'escriptora egípcia Nawal Al Sadawui, dones palestines i israelianes i dels Balcans.

En el transcurs de les diferents assemblees i reunions que s'han anat celebrant per tal de preparar aquesta trobada, les dones han anat guanyant espais i per això han aconseguit que no es programi cap altra activitat paral·lela al llarg de l'Assemblea de les dones, una assemblea que servirà per recollir les conclusions de tot el FSMed i preparar l'Assemblea de Moviments Socials de diumenge.

Tanmateix Barcelona acollirà diferents activitats culturals prèvies al Fòrum Social de la Mediterrània, com la que es realitzarà el proper 7 de juny al Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison on podrem veure una exposició de cartells i fotografies realitzades per dones de les dues ribes. I una convocatòria a la que no es pot faltar: un sopar multicultural, que tindrà lloc a Ca la Dona, per assaborir plegades els sabors de la Mediterrània

Alicia Oliver – Maria José Ruiz-Fité

Reflexions en femení a l'entorn de les dones a la política

El Servei de promoció de polítiques d'igualtat dona-home de la Diputació de Barcelona ha publicat el Reflexions núm. 20 dedicat a les dones a la política.

En la línia habitual d'aquests materials, la publicació fa un repàs històric sobre la incorporació de les dones al món polític, el dret a vot, el dret a ser candidates, accions positives adoptades a diversos països europeus, l'evolució de les dones electes als consistoris catalans i algunes accions concretes que fomenten la participació política de les dones. Una eina més per treballar cada dia per la igualtat.

Beques de la **Fundació Felícia Fuster**

A primers d'abril es va presentar al Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison la **Fundació Felícia Fuster**, una iniciativa que aplega personalitats del món artístic i literari per tal d'estimular la creació plàstica, projectar la llengua catalana a l'estranger i ajudar a la realització d'estudis superiors a persones sense possibilitats econòmiques. La Fundació és una entitat privada, sense ànim de lucre, creada per la poeta i artista plàstica Felícia Fuster, la qual vol contribuir, mitjançant beques d'ajut a estudiants d'art i literatura, a la promoció i creació artística i literària al nostre país.

Felícia Fuster és una de les personalitats artístiques més originals i més destacades de la cultura catalana moderna. Poeta, narradora, traductora i pintora, Felícia Fuster pertany a una generació que podríem anomenar "la generació invisible" d'autors i autores que van néixer entre 1920 i 1930 i que les circumstàncies històriques van contribuir a difuminar. En el cas de l'autora, encara més, doncs, va marxar a París el 1950 on viu actualment.

Trobareu més informació de les beques Fundació Felícia Fuster:

Tuset, 18, 5è 1ª - 08006 BCN – Tel. 93 416 17 22

www.fundacioffuster.org e-mail: ffeliciafuster@fundacioffuster.org

Taller de sexualitat per a dones **Contacto con tacto**

A càrrec de *Nútia Beitia*

La sexualitat és tot allò que té a veure amb el gaudi, amb el plaer i també amb el desplaer. Forma part de la relació, la que mantenim amb nosaltres mateixes i la que mantenim amb les i els altres.

Taller intensiu organitzat per **Llibreria Pròleg**

Dissabte 18 de juny – De 10,30 a 14 i de 16,30 a 20

Preu: 50 €

Informació i inscripcions:

Llibreria Pròleg, Telèfon 93 219 24 25

www.mallorcaweb.net/proleg

l.proleg@teletel.es

Dagueria, 13 (prop Plaça Sant Jaume), Barcelona

Felicitem la iniciativa del **Instituto Andaluz de la Mujer** que ha posat en marxa aquesta campanya per contrarestar els estereotips de la publicitat.

**La única etiqueta
que debería tener
una mujer**

Màster en Estudis de les dones

El **Centre de Recerca Duoda** organitza aquest màster estructurat en dos cursos acadèmics: Percepció, creació i comunicació de les dones (curs 2005-06) i *Veus i experiències de les dones al temps i en l'espai* (curs 2006-07). L'objectiu és oferir a les dones universitàries el coneixement que des de diferents disciplines estem aportant al món a través de noves mirades cap a l'economia, la ciència, la literatura, la música, l'educació, etc. Aquest màster té associat un Curs d'Extensió Universitària 30 crèdits – 300 hores lectives – 900 € per curs

Més informació: Duoda, Baldri Reixac, 13 – BCN 08028 – Tel. 93 448 13 99

www.ub.es/duoda e-mail: duoda@ub.edu

Aquesta publicació ha rebut el suport de:

LLAFRANC

TONA

VANDEL·LÓS

L'HOSPITALET

EL POAL

SANT POL DE MAR

ESPOT

GUARDA-SI-VEÑES

LLAVORSI

BARRUERA

ALP

ORGANYÀ

PORRERA

SETCASES

PERALADA

CASTELLAR

ISONA

CALAF

CADAQUÈS

BREÇA

LA COMA

CANYELLES

AGER

ALCANAR

L'hora d'estar informat

VIMBODÍ

SALARDÚ

ARBEÇA

OLIVELLA

L'ALBAGÈS

CALAFELL

SALOMÒ

PRADES

XERKA

BOT

MAIALS

ANGLESOLA

IVORRA

CERCS

RIER

TORTELLÀ

ESPOLLA

AVIÀ

TALARN

PERATALLADA

POLINYÀ

URÚS

CASTELLDANS

ARTÈS

Cada mitja hora, a totes les poblacions del país i tots els dies de l'any, és l'hora d'estar informat.

És l'hora de **CATALUNYA INFORMACIÓ**.

Cada mitja hora, a totes les poblacions del país i tots els dies de l'any, **Ens agrada formar part de la teva vida!**

**catalunya
informació**

Ara... aquí!